

Jeugd- en onderwijsagenda

Amstelveen februari 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Inleiding	5
Leeswijzer	6
Hoofdstuk 1. Verantwoordelijkheid van de gemeente voor kinderen en jongeren	7
Jeugdwet en de rol van de gemeente	7
Onderwijs en de rol van de gemeente	8
Hoofdstuk 2. Terugblik	10
Samenwerking onderwijs en gemeente	10
Tijdige en beter passende hulp	10
Het jonge kind: Vroegsignalering in de kinderopvang	10
Jeugdigen met hulpvragen aan huisartsen: inzet van de Praktijkondersteuner	11
Gezinnen waar onveiligheid speelt: IHV13w	11
Zicht en grip op jeugdhulp: toekomstbestendig en betaalbaar stelsel	12
Hoofdstuk 3. Visie	13
Visie en speerpunten	13
Normaliseren	14
Hoofdstuk 4. Context en ontwikkelingen	15
Gevolgen van corona	15
Personeelstekorten welzijn, zorg, onderwijs	15
Schaarste	16
Internationaliseren	16
IZA en GALA	16
Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming	16
Hervormingsagenda jeugd	17
Hoofdstuk 5. Speerpunten	19
Speerpunt 1: Preventie	19
1a. Mentale gezondheid	20
1b. (Conflict)scheidingen	22

1c. Het jonge kind	23
Speerpunt 2: Zorg voor de kwetsbaarste kinderen	25
2a De veiligheidsketen	25
2b Verblijf thuis nabij	27
2c Tijdsge hulp bij de zwaarste problematiek	29
2d Thuiszitters	31
Speerpunt 3 Stimuleren kansengelijkheid	32
3a Versterken toekomstperspectief van kinderen in kwetsbare wijken	33
3b Voorschoolse voorzieningen	36
3c Taal en geletterdheid	38
Hoofdstuk 6. Bedrijfsvoering en samenwerking met externe partijen	40
Partnerschap met het onderwijs en kinderopvangorganisaties	40
Hoofdstuk 7. Financiën	41
Verwachting voor jeugdhulp	42
Verwachting budget onderwijs	43
Beleidsinhoudelijke besluitvorming	43
Voorstellen perspectiefnota 2025	43
Bezuiniging op de organisatie	44

Voorwoord

Beste lezer,

Als ouders willen we dat onze kinderen gezond en gelukkig opgroeien. Dat ze kansen krijgen en voluit kunnen leven. Als ouder wil je het beste voor je kind. Deze wens is van alle tijden en leeft in alle culturen. Als gemeente delen we deze wens. Gelukkig gaat het met het overgrote deel van de ongeveer 20.000 kinderen en jongeren in Amstelveen goed. Ze gaan naar de kinderopvang, naar school, maken vrienden, hebben hobby's, werken, sporten, zijn gezond en veelal gelukkig. Soms hebben kinderen en jongeren een steuntje in de rug nodig en voor een kleiner deel is er meer en intensievere hulp nodig. Deze kinderen hebben onze aandacht en zorg.

Ieder kind heeft allereerst belang bij een liefdevolle opvoeding en goed onderwijs. Een geborgen thuissituatie en gelijke onderwijskansen dragen ertoe bij dat kinderen floreren. Helaas is deze situatie niet voor iedereen vanzelfsprekend. In Amstelveen is bijvoorbeeld het aantal jongeren dat te maken krijgt met problematische scheidingen hoog. Ook zien we dat, net als in de rest van Nederland, het beroep op allerlei vormen van Jeugdzorg jaar op jaar toeneemt, zowel in het aantal kinderen als in de zwaarte van de zorg.

Als samenleving staan we voor een behoorlijke opgave. Want buiten een toenemend beroep op de zorg nemen de problemen in het veld toe. Een toenemend personeelstekort zowel binnen de zorg als het onderwijs zet de toegang tot zorg en gelijke kansen voor iedereen onder druk. Als gemeente hebben we oog voor deze problematiek en in deze Jeugd- en onderwijsagenda leest u hoe we onze verantwoordelijkheid hierin nemen.

Onze focus ligt op kansengelijkheid en de (mentale) gezondheid van onze kinderen en jongeren. Problemen willen we gericht aanpakken of beter nog: voorkomen. Kansengelijkheid gaan we bevorderen door ongelijk te investeren in die wijken en buurten in Amstelveen waar kinderen wonen die van huis uit niet dezelfde mogelijkheden hebben als hun leeftijdsgenoten in andere delen van de stad. Ook investeren we extra in rijke schooldagen, inclusief onderwijs en een sterk pedagogisch klimaat zodat elk kind de kans krijgt om alles uit zichzelf te halen. Verder blijven we tijdig signaleren en problemen zoveel mogelijk voorkomen. Bijvoorbeeld door een praktijkondersteuner bij de huisarts, door snel te schakelen als er sprake is van onveiligheid en door onze inspanningen om mentale problemen zoveel mogelijk voor te zijn.

Dit alles kunnen en doen we niet alleen. Dagelijks zetten ouders, pedagogisch medewerkers, leerkrachten, bestuurders, onderwijzers, jeugdhulpverleners en onze partners binnen welzijn, sport en kunst en cultuur zich in om onze jeugd zo goed mogelijk te laten opgroeien. We hebben elkaar nodig, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid en rol. Want alleen samen vormen we een vangnet voor onze kinderen. En alleen samen kunnen we de uitdagingen zoals het opvangen van oorlogsvluchtelingen, het beperken van personeelstekorten, rijksbezuinigingen en toekomstige wijzigingen in het onderwijs en jeugdstelsel aan.

Frank Berkhout
Wethouder onderwijs en jeugd

Inleiding

Dit is de Jeugd- en onderwijsagenda voor 2024 en verder. Hierin werken we onze doelstelling “Jeugdigen groeien gezond en veilig op en kunnen de komende jaren zich optimaal ontwikkelen” uit (doelstelling vier uit de Nota Sociaal Domein 2023-2026). En we geven invulling aan het Coalitieakkoord 2022-2026 “Een warm hart voor Amstelveen”.

In 2019 is een Uitvoeringsagenda Onderwijs en een Uitvoeringsagenda Jeugd opgesteld. Er is inmiddels veel gerealiseerd of in gang gezet en tegelijkertijd is er nog veel in ontwikkeling. In deze agenda zetten we de ambities uit het coalitieakkoord en de Nota Sociaal domein om in acties. De gemeenteraad heeft met de verschillende moties en amendementen* extra aandacht gevraagd voor specifieke onderwerpen. Bij het opstellen van de Jeugd- en onderwijsagenda heeft het college deze richtinggevende input laten meewegen bij de voorgestelde beleidsmaatregelen en keuzes.

De Jeugd- en onderwijsagenda is niet hetzelfde als de lokale educatieve agenda (LEA) waarin onderwijs, kinderopvang en gemeente gezamenlijk inhoudelijke afspraken maken over vooraf vastgestelde onderwerpen, maar is wel de gemeentelijke input hiervoor (zie ook hoofdstuk 6).

De beleidsvelden jeugd en onderwijs zijn veelomvattend en complex, onder andere vanwege de vele dwarsverbanden met andere onderwerpen. Denk hierbij aan gezondheidszorg, kinderopvang en veiligheid. Vanwege de overlap tussen thema's willen we een nog sterkere verbinding maken tussen het onderwijs, passend onderwijs, kinderopvang en jeugd(hulp). Met als doel om gericht problemen te kunnen aanpakken of te voorkomen. Om die reden is er ook gekozen om een gecombineerde Jeugd- en onderwijsagenda op te stellen.

We werken met verschillende partners, zoals het onderwijsveld, de kinderopvang, de Jeugd-gezondheidszorg van de GGD, huisartsen en hun praktijkondersteuners (POH), Veilig thuis en de Jeugdbescherming. Vanuit verschillende verantwoordelijkheden werken we gezamenlijk aan het gezond en veilig opgroeien van kinderen.

**Het gaat hier om de moties “Wachtverzachter in de jeugdzorg” (8 november 2023), “Sterk digitaal jongerenwerk” (19 juli 2023), “Integrale aanpak depressiviteit jeugd en jongeren” (21 juni 2023), “Integraal internationaal beleid” (24 mei 2023) en amendement “Actie voor gelijke kansen” (19 juli 2023).*

Leeswijzer

In deze agenda worden eerst enkele achtergronden beschreven. Bijvoorbeeld welke verantwoordelijkheden de gemeente heeft voor jeugd(hulp) en onderwijs. Ook geven we duiding aan begrippen als preventie, normaliseren en pedagogische basis, als belangrijke kernwaarden. In hoofdstuk 2 blikken we terug op belangrijke inspanningen en resultaten van de afgelopen jaren en in hoofdstuk 3 geven we onze visie op het jeugddomein en de doelstellingen die we beogen. In hoofdstuk 4 wordt een aantal belangrijke ontwikkelingen beschreven, lokaal dan wel landelijk, zoals bijvoorbeeld de landelijke Hervormingsagenda jeugd waarin grote veranderingen zijn opgenomen.

In hoofdstuk 5 zijn drie speerpunten geformuleerd met daaronder onderwerpen die de komende periode prioriteit hebben. De opbouw is steeds als volgt:

- Inleiding op het speerpunt;
- Beschrijving van de onderwerpen met achtereenvolgens:
- Doelstellingen en doelgroep;
- Wat doen we al en wat gaan we doen?
- Met welke partners werken we samen?
- Wat gaat het kosten?

Hoofdstuk 6 gaat over bedrijfsvoering en samenwerkingsafspraken met externe partijen, met name het onderwijs, en andere gemeenten. De Jeugd- en onderwijsagenda sluit af met een financieel overzicht, waarin bedragen zijn opgenomen om de in deze agenda benoemde speerpunten te kunnen uitvoeren.

Hoofdstuk 1. Verantwoordelijkheid gemeente voor kinderen en jongeren

Ieder kind heeft talenten en telt mee. Een positieve opvoeding, succesvolle schoolloopbaan en brede ontwikkeling van kinderen en jongeren is het fundament van welzijn, veilig opgroeien, economische zelfstandigheid en meedoen aan de samenleving. Dit is extra nodig voor kinderen en jongeren die opgroeien met meer risico's. Daarom investeren we daar extra in beschermende factoren zoals een ondersteunende en stimulerende omgeving. Zo voorkomen we persoonlijk leed en dat scheelt de samenleving op termijn maatschappelijke kosten. Algemene jeugdvoorzieningen, zoals de kinderopvang, de jeugdgezondheidszorg, scholen, sportclubs, buurthuizen, jongerenwerk en vrijwillige inzet dragen bij aan een positief opgroei- en opvoedklimaat. Dit is ook de basis van de Jeugdwet.

Ouders/verzorgers zijn als eerste verantwoordelijk voor het gezond en veilig opgroeien van hun kinderen, waarbij de kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Soms gaat dat niet vanzelf en is ondersteuning nodig, bijvoorbeeld jeugdhulp. Jeugdigen vanaf 16 jaar hebben zelf rechtstreeks toegang tot jeugdhulp. Daarom is het van belang dat informatie over jeugdhulp ook op deze groep is gericht.

Jeugdwet en de rol van de gemeente

Op grond van de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van jeugdhulp aan jeugdigen van 0 tot 18 jaar (in bepaalde situaties ook voor jongeren tot 23 jaar). Het gaat om een breed palet: van preventie tot crisis, jeugd GGZ, begeleiding van kinderen met een verstandelijke beperking, pleegzorg en verblijf in een instelling. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor jeugdbescherming en jeugdreclassering en voor het meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis).

Een groot deel van de uitvoering is belegd bij andere partijen dan de gemeente. Huisartsen doen de meeste verwijzingen. Gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming (GI) houden zich bezig met een beperkt aantal jeugdigen en hun gezinnen met complexe problemen, en aanbieders van jeugdhulp verlenen zorg aan jeugdigen en hun gezinnen. Dit loopt uiteen van enkelvoudig specialistische hulp tot meervoudig complexe hulp en/of verblijf.

Sommige onderdelen van de wet voert de gemeente zelf uit. Het gemeentelijke team jeugd-hulpverlening van de

gemeente verwijst (ook) naar jeugdhulpaanbieders en voert regie op hulptrajecten. Jeugdhulpverleners zijn aanwezig op alle basisscholen waar zij adviesgesprekken voeren, als onderdeel van de brede gemeentelijke toegang. Het team bestaat uit beroepsgeregistreerde hulpverleners met uiteenlopende expertise. Zij zijn aanspreekpunt voor ouders en jeugdigen, maar ook voor andere professionals zoals huisartsen, GI's, jeugdhulp-aanbieders, kinderopvang, onderwijs en collega's van leerplicht en jongerenwerk. Omdat er meerdere wettelijke verwijzers zijn, zoals (huis-)artsen en GI, heeft de gemeente op veel verwijzingen niet direct invloed of regie.

Naast dat de gemeente jeugdhulp mogelijk maakt, voorkomen we liever dat kinderen specialistische jeugdhulp nodig hebben. Uit onderzoek ('stelsel in groei', AEF) blijkt namelijk dat de jeugdhulpsector een belangrijke bijdrage levert aan het welzijn van jeugdigen en gezinnen, maar dat niet altijd goed te voorspellen is welke kinderen jeugdhulp echt nodig hebben. Ook het kostenbesparend effect van brede preventie is niet zichtbaar bij jeugdhulp. Dat betekent niet dat preventie niet werkt.

Het kan het welzijn en de ontplooiingsmogelijkheden van kinderen, jongeren en gezinnen verbeteren, zoals minder gezondheidsproblemen, minder schooluitval, minder criminaliteit. Daarnaast kunnen er financiële baten in andere domeinen uit volgen, bijvoorbeeld lagere uitgaven aan sociale uitkeringen, gezondheidszorg en justitie. Er zijn dus voldoende redenen om in te zetten op preventie. De uitkomsten uit het onderzoek geven wel reden om preventie zo gericht mogelijk in te zetten en om eerder aandacht te schenken aan de meest kwetsbare groep. Deze lijn werken we in deze agenda verder uit.

Onderwijs en de rol van de gemeente

De gemeente heeft een groot belang bij goed onderwijs. We zijn echter niet direct verantwoordelijk voor de inhoud, kwaliteit en organisatie van het onderwijs. Daarom gaat de gemeente niet op de stoel van onderwijsbesturen zitten. Wel nemen wij verantwoordelijkheid waar we die zien en werken we samen. Soms vanuit een wettelijke rol, soms vanuit partnerschap.

De gemeente is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de leerplichtwet, leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting, het Doorstroompunt (voormalig RMC) voor doorstroom naar een passende baan of opleiding en het onderwijsachterstandenbeleid (organiseren van taalonderwijs voor nieuwkomers en voorschoolse educatie aan peuters).

Onderwijsbesturen zijn verantwoordelijk voor inhoud, kwaliteit en organisatie van het onderwijs. De samenwerkingsverbanden van het onderwijs zijn verantwoordelijk voor het passend onderwijs. Het doel daarbij is voor ieder kind een passende onderwijsplek te bieden, waar nodig met extra ondersteuning. De samenwerkingsverbanden ontvangen daarvoor rechtstreeks middelen vanuit het Rijk. Daar waar leerlingen een combinatie van onderwijs en jeugdhulp nodig hebben om een passend aanbod te krijgen, maken gemeente en onderwijs afspraken.

Vanuit verschillende verantwoordelijkheden werken we gezamenlijk aan hetzelfde doel: kinderen groeien gezond en veilig op en kunnen zich optimaal ontwikkelen. Zo zijn er, naast de gemeentelijke jeugdhulpverleners op de basisscholen, op de VO-scholen jongerenwerkers vanuit de gemeente aanwezig. We bekostigen diverse onderwijsinitiatieven en natuurlijk de jeugdhulp. Jeugdhulp is echter lang niet altijd de oplossing. Het bieden van een stevige pedagogische basis is minstens zo belangrijk. Deze bestaat uit een positief pedagogisch klimaat, een luisterend oor, het bieden van activiteiten voor kinderen, speelvoorzieningen, voorlichting aan ouders en een goed functionerend zorgteam op school. Daarom is het belangrijk om te werken aan een goede verbinding tussen beide sectoren. Daar blijven we werk van maken in de komende periode.

Naast het regulier onderwijs, hebben we in Amstelveen ook te maken met particuliere scholen. Particuliere scholen worden niet door de overheid betaald. In Amstelveen gaat het onder andere om internationale scholen met Engelstalig onderwijs, gericht op kinderen die vanwege internationale carrières van ouders tijdelijk in Nederland wonen. De gemeente is bij de particuliere scholen verantwoordelijk voor leerplicht, maar niet voor andere zaken, zoals bijvoorbeeld huisvesting. Er zijn incidenteel wel gesprekken met deze scholen, bijvoorbeeld over zorgstructuren of op casusniveau.

Naast de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs is ook samenwerking met andere domeinen van groot belang. Problemen van kinderen op het gebied van hun welzijn of hun ontwikkeling zijn regelmatig het gevolg van problemen of gedrag van (onder andere) ouders. Woningmarktkrapte, schulden, scheiding, prestatiedruk, wachtlijsten bij de GGZ enzovoort kunnen tot spanning of ontwrichting van een gezin leiden, met als gevolg een zorgvraag van een jeugdige. Jeugdige hulpvragers zijn soms beter geholpen met een verandering die buiten de sfeer van de jeugdhulp ligt.

Eerstelijns hulp en advies

- GGD/JGZ
- Huisartsen
- Verloskundigen
- Opvoedspreekuur
- Onafhankelijke clientondersteuning

Gemeente

- Jeugdhulpverleners (JHV)
Jeugd&gezin (ondersteuning)
- Sociaal Team (casusregisseurs, gezinscoaches, IHV)
- Jeugdbegeleiding (jongerenwerk, leerplicht & RMC, straf & zorg)
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Leerlingenvervoer
- Werk en inkomen, w.o. het werkplein

Onderwijs en opvang

- Voorschoolse Educatie, kinderopvang, BSO
- PO, SBO, SO, passend onderwijs
- VO, VSO, PRO, passend onderwijs, schoolmaatschappelijk werk
- MBO
- Zorg-onderwijsarrangementen

Zorg en veiligheid

- Aanbieders specialistische jeugdhulp
- Volwassen GGZ
- Gecertificeerde instellingen
- Veilig Thuis
- Raad voor de Kinderbescherming
- Politie
- Openbaar Ministerie
- Rechtbanken

Advies en overig

- Participatieraad Sociaal Domein
- Kinderburgemeester / kinderraad
- Kennisinstituten

Netwerk kind / gezin

Inclusief vrijwilligersondersteuning

Sport, cultuur, welzijn, sociale samenhang

Diverse (gesubsidieerde) organisaties

Kinderen en gezinnen

Hoofdstuk 2. Terugblik

De vorige onderwijsagenda en jeugdagenda bevatten veel ambities en actiepunten. Hieronder geven we een korte terugblik op wat bereikt is. Naast de geplande onderwerpen zorgden de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne ervoor dat we plotseling en in korte tijd onze aandacht moesten verleggen. We hadden veel werk aan de organisatie van onderwijs en kinderopvang voor ouders met cruciale beroepen en aan het organiseren van opvang, activiteiten en onderwijs aan Oekraïners. Veel ambities en actiepunten zijn nog niet afgerond en worden voortgezet. Denk daarbij aan interventies om zicht en grip op de jeugdhulpkosten te houden en initiatieven in het onderwijs zoals Digibende en Elementa. Soms kunnen we ambities voorzetten uit reguliere capaciteit en budgetten, soms is er extra capaciteit of budget nodig. Dat leest u in het vervolg van deze agenda.

Samenwerking onderwijs en gemeente

In de afgelopen jaren zijn veel nieuwe projecten, werkwijzen en initiatieven gestart, vaak door (of samen met) lokale partners van de gemeente. Ze zijn gericht op kansengelijkheid, (passend) onderwijs, verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs, voorkomen van uitval en verbeteren van welzijn en gezondheid van kinderen. Voorbeelden hiervan zijn:

- een voorziening voor hoogbegaafde uitvallers (Elementa);
- een voorziening voor leerlingen met bijvoorbeeld autisme die dreigen uit te vallen uit het regulier onderwijs (Digibende);
- een nieuw toelatingsbeleid voor scholen primair onderwijs (PO);
- een Centraal Informatie Loket primair onderwijs (CIL), waar anderstalige ouders op één plek terecht kunnen met vragen over het onderwijssysteem;
- nieuwe vormen van internationaal georiënteerd onderwijs voor basis- en voortgezet onderwijs (afgekort IGBO en IGVO).

De verschuiving van de focus van het jongerenwerk naar scholen voor voortgezet onderwijs (VO) is ook zo'n verandering, net als de ontwikkeling van de Buitenschoolse Opvang Plus (BSO+) voor kinderen van het speciaal basisonderwijs. Verder zijn er diverse langer bestaande voorzieningen die flink zijn gegroeid, zoals taalklassen PO en de Internationale schakelklas op het VO.

De opvang van asielzoekers en andere ontwikkelingen brengen nieuwe veranderingen met zich mee. Het

aantal subsidies en andere financieringsstromen tussen gemeente en onderwijsbesturen is sterk gegroeid en versnipperd.

Tijdige en beter passende hulp

De afgelopen periode heeft de gemeente met diverse pilots en ingrepen toegewerkt naar tijdige en beter passende hulp voor jeugd, die tegelijk beter betaalbaar is. De focus lag op drie groepen: het jonge kind (jonger dan vier jaar), jeugdigen die met een (psychische) hulpvraag naar de huisarts gaan en gezinnen waar onveiligheid speelt.

Het jonge kind: vroegsignalering in de kinderopvang

In de peutergroepen Voorschoolse Educatie (VE) werden veel zorgvragen rondom de kinderen gemeld. Voor veel van deze kinderen leek gespecialiseerde jeugdhulp het enig passende aanbod. We hebben in overleg met de VE-aanbieders, jeugdhulpverleners en één van de jeugdhulpaanbieders een nieuwe werkwijze ontwikkeld. Hierbij worden de pedagogisch medewerkers in de kinderopvang ondersteund door een jeugdhulpverlener. Zo kunnen we beter inschatten wat voor welk kind nodig is: of specialistische jeugdhulp nodig is of dat er andere omstandigheden zijn die maken dat een kind opvalt en waar andere interventies mogelijk beter passend zijn. Op deze wijze willen we vroegsignalering van ontwikkelingsproblemen en vroeginterventie stimuleren en waar mogelijk gespecialiseerde jeugdhulp voorkomen.

Jeugdigen met hulpvragen aan huisartsen: inzet van de Praktijkondersteuner

Veel jeugdigen (en hun ouders) gaan met een hulpvraag naar de huisarts. Landelijk is er overeenstemming dat het meerwaarde heeft om aan huisartsenpraktijken praktijkondersteuners (POH-ers) toe te voegen, met een specialisatie in de jeugd-Geestelijke Gezondheidszorg (j-GGZ). De POH GGZ jeugd kan lichtere hulpvragen zelf oppakken door middel van enkele gesprekken met jeugdige inwoners én er kunnen betere verwijzingen worden gedaan vanuit de huisartsenpraktijk.

In Amstelveen is inmiddels zo'n 40 procent van de praktijken voorzien van een POH GGZ jeugd, die gezamenlijk gefinancierd wordt door gemeente en zorgverzekering. We werken aan verdere uitbreiding, o.a. door met huisartsen in gesprek te gaan over barrières die zij ervaren. Bijvoorbeeld ruimtegebrek of organisatorische en bedrijfskundige zaken. De inzet van POH GGZ jeugd is ook een voorgestelde maatregel in de landelijke Hervormingsagenda Jeugd om passende hulp te bieden en de kosten te reduceren.

Gezinnen waar onveiligheid speelt: IHV13w

Voor gezinnen waar sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, voert de Gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming (GI) de regie. In een aantal gevallen wordt daarbij een maatregel opgelegd door de rechtbank. Voor gezinnen die willen meewerken aan oplossingen biedt Amstelveen al sinds 2017 zorg en ondersteuning. Zorg die preventief werkt en het gedrag of de patronen in het gezin aanpakt. Daardoor zijn zwaardere maatregelen niet nodig.

Gezinscoaches bieden directe ondersteuning (in plaats van alleen regie) aan gezinnen waarin - vaak van generatie op generatie - onveiligheid voorkomt. Rond 2020 is het Sociaal team gestart met de aanpak Intensieve Hulp op Vrijwillige basis in 13 weken (IHV13w), samen met Veilig Thuis, GI's en aanbieders van jeugdhulp en volwassenenhulp. Gezinnen die meedoen krijgen intensieve ondersteuning die zich tegelijkertijd richt op kinderen en volwassenen. Daarbij is de inzet dat wachtlijsten in deze situaties niet in de weg mogen staan van tijdigheid van hulp. Bij deze werkwijze snijdt het mes aan twee kanten: zwaardere ingrepen in het dwangkader worden voorkomen, wat beter is voor het gezin én het beroep op de overbelaste GI beperkt. Wanneer er in een gezin geen basis is voor vrijwillige inzet, en de problemen duren voort, is er ook een korte escalatieroute naar het dwangkader.

Zicht en grip op jeugdhulp: toekomstbestendig en betaalbaar stelsel

Het project Zicht en grip op jeugdhulp is afgerond met een geslaagde aanbesteding van jeugdhulpaanbod en een bijna geheel opgeleverde nieuwe informatieomgeving voor jeugdhulp en doorontwikkeling van werkwijzen. Er zijn nog organisatorische uitdagingen. Eind 2022 startte een nieuw project 'Jeugdhulporganisatie toegerust en op orde', volgend op een extern onderzoek naar de omvang en kwaliteit van onze eigen jeugdhulporganisatie. Diverse doelen zijn al behaald, zoals:

- versterking van de organisatie op cruciale punten;
- aanpassing van de omvang van de organisatie aan de opdracht;
- voorbereiden op de ontwikkelingen in kader van de landelijke Hervormingsagenda;
- standaardisering van werkprocessen en digitalisering;
- de uitwerking van de rol van de jeugdhulpverlener.

Hierbij speelt de spanning tussen standaardisering en menselijke maat mee. Voor de versterking van onze dienstverlening op dit vlak loopt hiervoor het programma Menselijke maat. Belangrijke deelprojecten waar wij nu aan werken zijn:

- betere meting van klantervaringen;
- verificatie van de levering van prestaties door jeugdhulpaanbieders;
- normaliseren.

Hoofdstuk 3. Visie

In Amstelveen gaat het met de meeste jeugdigen en gezinnen (meer dan gemiddeld) goed. Maar dat geldt niet voor iedereen. Van de bijna 20.000 jeugdigen (0-18 jarigen) in Amstelveen maken ongeveer 2.200 jeugdigen gebruik van jeugdhulp. 130-150 jeugdigen hebben een zware en of complexe hulpvraag. Dat is dus ongeveer 6% van de 2.200 jeugdigen die gebruik maken van jeugdhulp.

Het maakt uit of je een veilige en stimulerende thuissituatie hebt, of er voldoende geld is, je goed Nederlands spreekt, lichamelijk en mentaal gezond bent of dat dit niet het geval is. We vinden het belangrijk onze inzet te plegen daar waar het het meest nodig is en te focussen op waar het minder goed gaat. Dit houdt het volgende in:

1. We willen problemen bij de basis aanpakken en erger voorkomen;
2. We nemen goed de tijd voor de kleine groep kinderen en gezinnen met complexe problemen die hulp het hardst nodig hebben;
3. We zetten ons in voor kinderen die in een minder kansrijke omgeving opgroeien.

Ad 1: We willen problemen bij de basis aanpakken en erger voorkomen:

We spelen preventief in op enkele maatschappelijke ontwikkelingen om erger te voorkomen. Denk hierbij aan aanbod om mentaal gezond te blijven, aanbod om het belang van kinderen bij conflictscheidingen te versterken en de allerkleinsten een kansrijke start te bieden. Bij hulpvragen vanwege een conflictscheiding willen we voorkomen dat het erger wordt. Daarbij is vooral van belang dat de oorzaak van het probleem wordt aangepakt.

Ad 2: We nemen goed de tijd voor de kleine groep kinderen en gezinnen met complexe problemen die hulp het hardst nodig hebben:

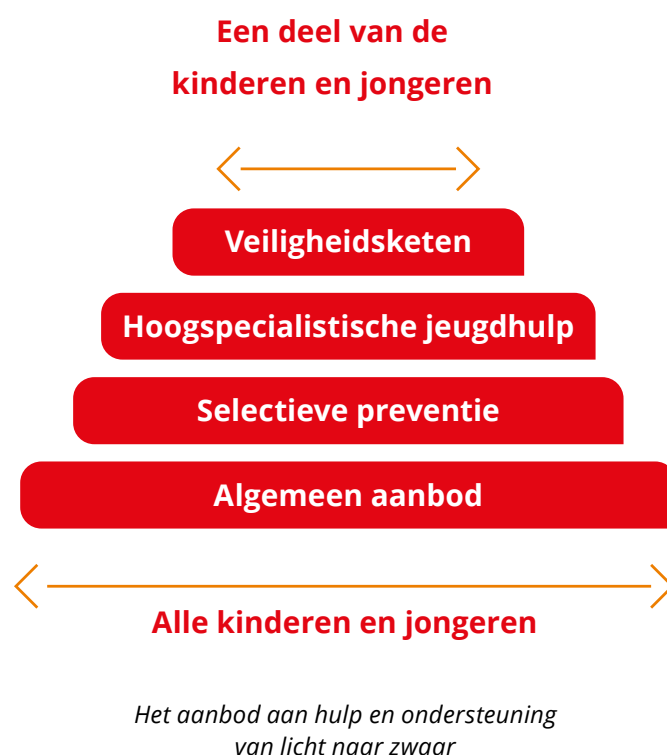
We willen de jeugdigen en gezinnen die ondersteuning of hulp het hardst nodig hebben goed helpen. Het gaat om ingewikkelde problematiek, vaak op meerdere gebieden, waar het moeilijk is om een goede oplossing

te vinden of waar onveiligheid speelt. Het gaat hierbij om een relatief kleine groep en over schrijnende situaties waar hoge zorgkosten mee gemoeid zijn.

Ad 3: We zetten ons in voor kinderen die in een minder kansrijke omgeving opgroeien:

We willen kinderen (en hun ouders) die zich minder kansrijk ontwikkelen meer ondersteunen met gerichte inzet. Dit kan op verschillende fronten: taalontwikkeling, inclusief onderwijs, sociaal-emotionele ontwikkeling, ouderbetrokkenheid en gebruik van basisvoorzieningen als sport- en muziekverenigingen.

In hoofdstuk 5 leest u hoe wij de komende jaren invulling geven aan deze visie.

Normaliseren

Hulpverlening, tijd en middelen zijn schaars. De beweging naar extra aandacht voor de kinderen die het echt nodig hebben, vraagt daarom om focus. Kiezen voor focus kan alleen door ongelijk te investeren in de groep die het het hardst nodig heeft én door te normaliseren. Normaliseren houdt in dat we de hobbels in het leven niet te veel problematiseren en dat we uitgaan van mogelijkheden en herstel van het gewone leven.

In het beleid kan normaliseren twee doelen hebben:

1. Het realiseren van een inclusieve samenleving waarin alle kinderen en jongeren mee kunnen doen. Normaliseren zorgt voor minder uitsluiting en stigmatisering en bevordert de kansengelijkheid.
2. Als middel om de inzet van specialistische hulp te verminderen en de zorgkosten te beheersen. Normaliseren zorgt er dan ook voor dat kinderen en jongeren die echt specialistische zorg nodig hebben, die ook krijgen.

We geven hier invulling aan door o.a. het sociale netwerk te betrekken en waar het kan lichte ondersteuning en/of collectieve voorzieningen aan te bieden, zoals bijvoorbeeld sport en cultuur. We willen normaliseren breder uitdragen, zowel in de eigen organisatie als daarbuiten. Uiteraard houden we oog voor waar echt specialistische hulp nodig is. Inclusie in het onderwijs – wat inhoudt dat kinderen ondanks problemen of een beperking zoveel mogelijk binnen het reguliere onderwijs kunnen meedraaien – gaat hand in hand met normaliseren. Samen met het onderwijs besteden we hier aandacht aan.

Hoofdstuk 4.

Context en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk beschrijven we een aantal enkele maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het beleidsterrein jeugd en onderwijs. Het schetst de context waarbinnen we invulling geven aan jeugdhulp, jeugdwelzijn en ontplooiing van jeugdigen. Voor jeugd spelen er enkele grote landelijke ontwikkelingen. Bijvoorbeeld de Hervormingsagenda Jeugd en het toekomstscenario Jeugd- en gezinsbescherming. Deze onderwerpen leggen een groot beslag op de gemeentelijke beleids- en uitvoeringscapaciteit.

Gevolgen van corona

De coronapandemie heeft een grote weerslag gehad op de maatschappij, ook op tieners en jongvolwassenen. In deze leeftijdsfase groeien jeugdigen toe naar zelfstandigheid en zijn ze bezig hun eigen identiteit te ontdekken en te ontwikkelen. Ze krijgen hechtere vriendschappen en de invloed van hun vrienden is groot, vaak groter dan die van hun ouders. De mogelijkheid om (veel) leeftijdsgenoten te ontmoeten ontbrak gedurende lange tijd. Hoewel de meeste jongeren terugveerden, zien we de gevolgen van corona terug, zowel in het onderwijs (achterstanden, uitval) als in de jeugdhulp (mentale gezondheid). Daarom zetten we in op het tegengaan van mentale problemen (hoofdstuk 5, speerpunt 1).

Personeelstekorten zorg, welzijn, onderwijs

Werkgevers hebben grote moeite om aan geschikt personeel te komen. Er zijn zorgen over het lerarentekort, het tekort aan pedagogisch medewerkers en het gebrek aan personeel in de jeugdhulpsector en de jeugdbescherming. Ook voor instellingen in Amstelveen is het moeilijk om voldoende gekwalificeerde docenten en pedagogisch medewerkers aan te trekken. Hoewel de werkgevers verantwoordelijk zijn voor het aanpakken van de personeelstekorten, hebben we in Amstelveen al diverse pogingen gedaan om het klimaat voor leraren aantrekkelijk te maken, onder andere door parkeervergunningen te geven, woningmarktmaatregelen en extra waardering.

We doen al veel (zo is het aantal woningen binnen de Voorrangsregeling Beroepsgroepen 2024 recentelijk verhoogd), maar daarmee lossen we de problemen nog niet op. Hoewel de problemen elders, en vooral in de grote steden nog urgenter zijn, zijn de vooruitzichten niet goed. Vandaar dat het van belang is om ook lokaal aandacht te blijven geven aan dit onderwerp, mét het besef dat de arbeidsmarkt door de gemeente nauwelijks te beïnvloeden is. Werkgevers en het Rijk lijken daar beter in positie. De personeelstekorten kunnen invloed hebben op de kwaliteit van onderwijs, opvang en zorg en leiden ertoe dat jeugdigen niet altijd tijdig de zorg krijgen die ze nodig hebben. Dit is onder andere dringend bij de jeugd GGZ (tekort aan psychiaters) en bij de Jeugdbescherming. Daarom werken we vanuit partnerschap aan gezamenlijke antwoorden op deze tekorten (zie hoofdstuk 6).

Schaarste

Naast schaarste aan personeel is er ook op andere vlakken sprake van schaarste: een gebrek aan (betaalbare) woningen kan gezinssituaties ontwrichten, kan de uitstroom uit verblijfsvoorzieningen belemmeren en kan het perspectief van jongeren in de weg staan. Zulke negatieve effecten kunnen er ook zijn door een tekort aan Wmo-ondersteuning, haperende continuïteit van leerlingenvervoer, onvoldoende plekken in de vrouwenopvang en wachtlijsten bij voorzieningen voor beschermd wonen. Ook voor een basisvoorziening zoals huisartsen geldt inmiddels dat deze voor nieuwkomers in Amstelveen nauwelijks te vinden is.

Internationalisering

Amstelveen is met 142 verschillende nationaliteiten een diverse en internationale stad. Maar liefst 23% van de Amstelveners heeft een buitenlands paspoort. Dit heeft gevolgen voor de jeugdhulp, het onderwijs en de opvang van niet-Nederlandstalige kinderen. Denk hierbij aan capaciteit in de voorschoolse voorzieningen, de taalklassen en de Internationale Schakel Klas (ISK), maar ook aan de impact die het heeft op het Nederlandstalig aanbod in onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp. Het zorgt bij deze voorzieningen in Amstelveen voor een extra uitdaging, bijvoorbeeld als over gevoelige en ingrijpende zaken moet worden gesproken terwijl sprake is van een taalbarrière. Een bijzondere groep vormen de Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV). De voogdij over deze jeugdigen ligt bij de landelijke partij NIDOS. De gemeente Amstelveen huisvest vanaf begin 2024 een grotere groep AMV'ers. We blijven daarom inzetten op het leren van de Nederlandse taal, met o.a. taalklassen en internationale schakelklassen (zie speerpunt 3c in hoofdstuk 5).

Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

De zorg staat onder druk. Om de zorg op termijn voor iedereen toegankelijk, kwalitatief goed en betaalbaar te houden is landelijk het Integraal Zorgakkoord (IZA) 2023-2026 gesloten.

Belangrijke speerpunten die aan de gemeenten raken zijn onder andere:

1. Regionale samenwerking.
2. Samenwerking sociaal domein, huisartsenzorg en GGZ.
3. Gezond leven en preventie.

Hierbij gaat het over het versterken van preventie en het bevorderen van een sterke sociale basis. De ambities waarvoor de gemeenten aan de lat staan, zijn nader uitgewerkt in het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Beide akkoorden brengen vanaf 2023 extra middelen voor gemeenten met zich mee (Specifieke uitkeringen: SPUK GALA en SPUK IZA). Dit wordt verder vertaald in de speerpunten preventie (1) en kansengelijkheid (3) in hoofdstuk 5.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is ontwikkeld in gezamenlijk opdrachtgeverschap van het Rijk (JenV en VWS) en de VNG. Recentelijk is het programmaplan 2023-2026 vastgesteld. Het betekent een grote innovatie en verandering in de jeugdbeschermingsketen. Centraal in dit toekomstscenario staat de oprichting van regionale veiligheidsteams waarin de verschillende onderdelen van jeugdbescherming als één team met de gezinnen werken aan een veilige thuissituatie. In de regio Amsterdam-Amstelland wordt dit toegepast in de proeftuin Blijvend Veilig. Een belangrijke rol hierin spelen de uitvoerende organisaties: GI, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en de Blijfgroep. Op termijn moet het toekomstscenario een structurele oplossing bieden voor de knelpunten in de jeugdbescherming. Op dit moment lijken de grootste knelpunten vooral het gevolg van arbeidsmarktkrapte te zijn. De lijnen die we hiervoor uitzetten zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 5 onder speerpunt 2 'zorg voor kwetsbaarste kinderen', zoals intensieve vrijwillige hulpverlening in traject van 13 weken (IHV 13 W).

Hervormingsagenda Jeugd

Vanaf 2015 liepen de financiële tekorten op jeugdhulp bij gemeenten in hoop tempo op. Het beroep op jeugdhulp steeg jaar na jaar. De vraag naar zorg in een land met hoge welvaart heeft de neiging om relatief onbegrensd te zijn. Op dit moment maakt landelijk ongeveer 14% van de jeugdigen tot 18 jaar gebruik van jeugdhulp, in Amstelveen is dit 11%. Tegenover de jaarlijkse stijging van het beroep op jeugdhulp stond geen compensatie in het gemeentefonds, terwijl het Rijk bij de invoering van de Jeugdwet al een flinke bezuiniging had doorgevoerd. In 2019 wees landelijk onderzoek (AEF, stelsel in groei) uit dat er sprake is van een landelijk structureel tekort van 1,6 miljard euro. Toen is besloten dat er een landelijke Hervormingsagenda moest worden opgesteld om de betaalbaarheid en de beschikbaarheid van jeugdhulp in de toekomst te kunnen waarborgen. De Hervormingsagenda is opgesteld en overeengekomen door Rijk, gemeenten, aanbieders, professionals en cliëntorganisaties. Inmiddels is een landelijke implementatie-agenda opgesteld. Deze agenda is dynamisch en kan dus tussentijds veranderen.

De plannen uit de Hervormingsagenda worden de komende jaren gefaseerd ingevoerd. Voor een deel is nieuwe wetgeving nodig. Met de uitvoering van

de maatregelen in de Hervormingsagenda moeten gemeenten tot 850 miljoen euro besparen, deels met maatregelen die zij eerder al invoerden. Voor Amstelveen bijvoorbeeld de POH. Het Rijk heeft toegezegd de jeugdhulpplicht in te perken en de aanbieders moeten de kwaliteit van de hulp verbeteren. Er komt een onafhankelijke deskundigencommissie die moet oordelen of Rijk en gemeenten hun beloften nakomen.

De Hervormingsagenda is opgebouwd uit acht lijnen:

1. Reikwijdte: jeugdhulpplicht voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen.
2. Jeugdhulp steviger verbinden aan aangrenzende domeinen zoals het onderwijs, volwassenen-GGZ en bestaanszekerheid.
3. Stevige lokale teams en toegang.
4. Terugdringen residentiële jeugdhulp: zo thuis mogelijk.
5. Kwaliteitsverbetering en blijvend leren.
6. Verbeteren van de organisatie en inkoop van de specialistische jeugdhulp.
7. Eenvoudiger uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten en aanpak negatieve effecten marktwerking.
8. Verbeteren inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel met data en monitoring.

De invoering van de Hervormingsagenda betekent veel voor de gemeentelijke inkoop en uitvoering. Vooral lijn 2 (jeugdhulp steviger verbinden aan aangrenzende domeinen), 3 (stevige lokale teams) en lijn 6 en 7 (standaardisering van contracten en regionale inkoop) hebben betrekking op de gemeente.

Wat betekent dit voor de gemeente Amstelveen:

- Nog meer dan nu wordt de nadruk gelegd op een brede analyse van de hulpvraag en op het zoeken naar oplossingen die de kern van de problemen aanpakken. Dit hoeft niet altijd jeugdhulp te zijn, maar kan ook (aanvullend) gaan om bestaanszekerheid, schuldhulp of GGZ-volwassenenhulp. Het gaat om een warme overdracht naar deze domeinen en waar nodig blijvende betrokkenheid van het lokale team. Ook het partnerschap met het onderwijs en kinderopvang valt hieronder.
- Afhankelijk van wat concreet wordt bedoeld met “stevige lokale teams” is mogelijk verandering nodig van de invulling, taken en werkwijzen van ons team jeugdhulpverlening. Wij wachten de landelijke ontwikkelingen af. Ons beeld is dat Amstelveen al breed werkende en stevige lokale teams heeft.
- Alle jeugdhulpregio’s moeten een Gemeenschappelijke Regeling (GR) oprichten. De insteek van de Hervormingsagenda is dat een deel van de specialistische jeugdhulp regionaal wordt ingekocht. Dit moet gebeuren in zogenaamde “robuuste regio’s”. Amstelveen en Aalsmeer hebben momenteel een gezamenlijke inkoop, maar maken deel uit van de jeugdhulpregio Amsterdam-Amstelland. De overige gemeenten van de jeugdhulpregio: Amsterdam, Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel (Amsterdam-DUO) hebben

een ander inkoop- en uitvoeringsstelsel. Zowel Amsterdam-DUO als Amstelveen-Aalsmeer vinden continuïteit in de eigen stelsels van groot belang en richten zich liever gezamenlijk op andere issues dan inkoop, zoals op zorginhoudelijke elementen en een dekkend zorglandschap. We gaan onderzoeken of dat mogelijk is. Ons uitgangspunt is om de huidige contracten uit te dienen. Deze lopen tot 2029. Naar verwachting is in het voorjaar van 2024 uitsluitend over de regioindeling in Nederland.

- Er zal sprake zijn van verregaande standaardisering van contracten en verantwoording (van aanbieders) die wij moeten doorvoeren.
- Wat de zevende en achtste lijn betreft, bekijken we hoe we administratieve lasten bij aanbieders in balans houden met een adequate verantwoording en monitoring van de geleverde hulp.

Belangrijk aandachtspunt is dat het Rijk vanuit de Hervormingsagenda de opdracht heeft om de jeugdhulpplicht in te perken (lijn 1 in de opsomming hierboven). Landelijk bestaan twijfels of dit zodanig concreet wordt dat gemeenten daarmee kunnen afbakenen en besparen. Dit betekent voorlopig een grote financiële onzekerheid voor gemeenten.

We volgen de ontwikkelingen ten aanzien van de Hervormingsagenda op de voet, maar maken pas op de plaats zolang er onzekerheid bestaat rondom de concrete invulling en uitwerking van bepaalde onderdelen van de Hervormingsagenda. Er zijn twee naast elkaar bestaande ontwikkelingen die allebei aandacht vragen: De doorontwikkeling van ons eigen stelsel en het meebewegen met de landelijke ontwikkelingen in onze jeugdhulpregio, met o.a. de gemeente Amsterdam.

Hoofdstuk 5. Speerpunten

Een groot deel van onze inzet uit de afgelopen periode en natuurlijk onze wettelijke taken zetten wij voort in de komende periode. In dit hoofdstuk gaan we in op onze speerpunten voor de komende jaren. De visie uit het vorige hoofdstuk is vertaald naar drie speerpunten met daaronder tien onderwerpen:

1: Preventie

- a. Mentale gezondheid
- b. (Conflict)scheidingen
- c. Het jonge kind

2: Zorg voor de kwetsbaarste kinderen

- a. Veiligheidsketen
- b. Verblijf thuis nabij
- c. Tijdige hulp bij zware problematiek
- d. Thuiszitters

3: Stimuleren kansengelijkheid

- a. Versterken toekomstperspectief van kinderen op scholen in kwetsbare wijken
- b. Voorschoolse voorzieningen
- c. Taal en geletterdheid

Deze speerpunten werken we hieronder nader uit.

Belangrijk om te vermelden is dat de benoemde onderwerpen vaak op meerdere speerpunten betrekking kunnen hebben en onderling nauw met elkaar verweven zijn. Er is voor deze indeling gekozen om een structuur te bieden.

De onderwerpen worden steeds kort beschreven, met daaronder de doelstellingen, de doelgroep, wat we (gaan) doen en met wie, en wat het gaat kosten. In het slothoofdstuk gaan we meer in op welke ambities we uit bestaande middelen realiseren en voor welke ambities in de perspectiefnota 2025 nog besluitvorming nodig is.

Speerpunt 1: Preventie

Preventie kan problemen bij kinderen en jongeren voorkomen, beginnende problematiek in goede banen leiden en voorkomen dat problemen terugkomen. De kans dat kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk opgroeien wordt vergroot door een sterke pedagogische basis. Hieronder verstaan we sociale binding, erkenning, waardering voor positief gedrag, steun van belangrijke volwassenen en basisvoorzieningen in de omgeving. Naast een sterke pedagogische basis zijn ook gerichte interventies nodig. En hoewel voor de meeste interventies wel bekend is voor welke groepen ze gemiddeld meer of minder goed werken, is de werking op individueel niveau niet te voorspellen. Daar staat tegenover dat preventieve activiteiten vaak weinig intensief en goedkoop zijn en groepsgewijs ingezet kunnen worden. Bovendien kan preventie (toekomstige) maatschappelijke kosten op andere terreinen verlagen, zoals de inzet van justitie en gezondheidszorg. Voorkomen is beter dan genezen. Amstelveen zet het huidige preventiebeleid voort, met als nieuw onderwerp mentale gezondheid.

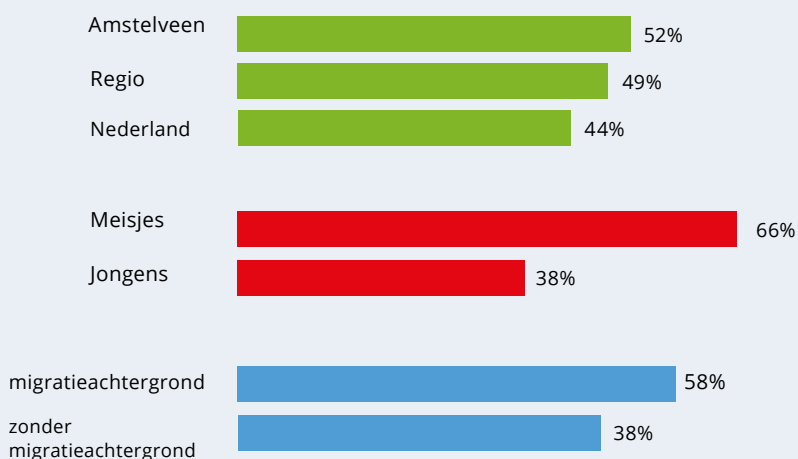

1a. Mentale gezondheid

We zien een toename van psychische klachten bij jongeren en jongvolwassenen, waaronder depressie en gevoelens van eenzaamheid. Dit is ook op landelijk niveau zichtbaar, blijkt uit onderzoek door het RIVM. Verder is de prestatiedruk en het gebruik van social media toegenomen. Het lijkt erop dat de lat steeds hoger wordt gelegd, bijvoorbeeld door ouders die willen dat hun kind het hoogste schoolniveau volgt. Een deel van de jongeren heeft een negatief perspectief op (de toekomst van) de samenleving en jongeren vergelijken zichzelf met anderen, waaronder onrealistische rolmodellen op sociale media.

We zien dat er steeds meer aanspraak wordt gedaan op jeugdhulp en jeugd-GGZ als gevolg van de lage mentale gezondheid. Daarbij is sprake van wachtlijsten. De staat van de mentale gezondheid van de jeugd geeft aanleiding om hierop stevig in te zetten. Ook vanuit de WMO wordt ingezet op mentale gezondheid, voor de doelgroep 18+. Zo is er bijvoorbeeld in Uilenstede een laagdrempelige voorziening voor studenten.

In Amstelveen ervaren meer jongeren (52%) stress dan in de regio (49%) en in Nederland (44%). Van de meisjes ervaart 66% stress tegenover 38% van de jongens. Met name jonge meiden ervaren mentale problemen, waarbij de levensstevredenheid steeds meer naar beneden zakt. Jongeren met een migratieachtergrond ervaren meer stress (58%) dan jongeren zonder migratieachtergrond (48%).
(Bron: Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021, GGD).

Doelen

Wat willen we bereiken?

Preventieve zorg en ondersteuning bieden om de mentale gezondheid van jongeren te bevorderen.

Welke doelgroep?

Jongeren tussen de 12 en 18 jaar met mentale problemen, met extra aandacht voor meiden en jongeren met een migratieachtergrond.

Uitvoering

Wat doen we al?

- De gemeente Amstelveen zet (al langere tijd) in op combinatiefunctionarissen sport, Jongeren op gezond gewicht (JOGG), jongerenwerk op school,

en heeft een actieplan kwetsbare meiden opgesteld.

Belangrijke beschermende factoren voor mentale gezondheid zijn deelname aan creatieve, sportieve en sociale activiteiten (het versterken van de pedagogische basis);

- Met landelijke NPO-middelen is in de laatste jaren, aflopend eind 2024, de inzet van het jongerenwerk met 33 procent geïntensiveerd;
- Meideninloopspreekuren op alle VO-scholen, en meidenavonden, uitgevoerd door het jongerenwerk;
- Voor specifieke doelgroepen worden preventieve interventies ingezet, zoals een interventie om schoolverzuim tegen te gaan (M@ZL) en een regionale aanpak thuiszitters.

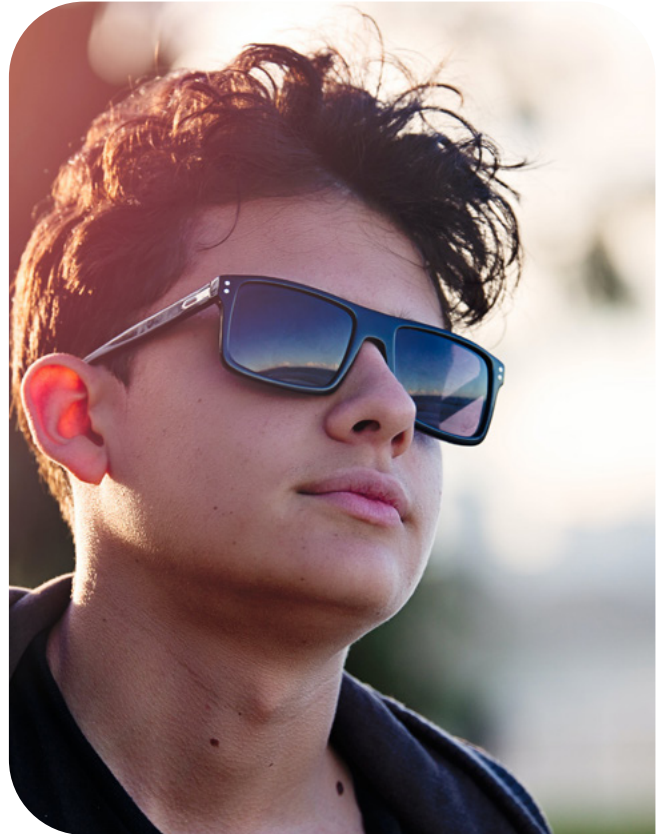
Wat gaan we nog meer doen?

2024

- Begin 2024 wordt een uitvoeringsplan 'Mentale gezondheid 12-18 jaar' opgesteld. Er is daarbij aandacht voor laagdrempelige voorzieningen, zoals bijv. E-health of andere voorzieningen waar jeugdigen op eigen initiatief gebruik van kunnen maken;
- Het versterken van het reeds bestaande aanbod;
- Samenwerken met aanbieders en huisartsen om beter gebruik te kunnen maken van werkzame factoren.

2024 – 2026

- Het uitvoeringsplan 'Mentale gezondheid, 12-18 jaar' wordt uitgevoerd. Aan de volgende acties kan gedacht worden:
 - Het inzetten van (preventieve) aanpakken/ interventies ter verbetering van het mentale welzijn van jongeren, met name bij meiden;
 - Het aanbod t.a.v. de 'Mentale gezondheid, 12-18 jaar' wordt gedeeld met de jongeren, hun ouders/verzorgers en (zorg)professionals;
 - Vanuit de positieve gezondheidsbenadering communiceren over het thema "mentale gezondheid";
 - Vanaf 2026 een pilot starten met collectief aanbod lichte jeugdhulp, gericht op lichte mentale problemen in enkele wijken of op enkele scholen. (Zie ook speerpunt 3a).
- Met welke partijen werken we samen?
Voortgezet onderwijs, MBO, jeugdhulpaanbieders, GGD Amsterdam-Amstelland, sport- en cultuurorganisaties, huisartsen (en de POH GGZ jeugd), jongerenwerk, welzijnswerk.

Financiën

Wat gaat het kosten?

De acties voor 2024 kunnen binnen de huidige begroting uitgevoerd worden. Voor vervolgacties in de jaren daarna kan deels dekking worden gevonden binnen de Brede Specifieke Uitkering (SPUK) Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), thema Mentale Gezondheid, en daar waar we regionaal samenwerken, vanuit de SPUK Integraal Zorg Akkoord (IZA). Voor 2024 is €26.800 beschikbaar en in 2025 is €21.000 beschikbaar. Daarnaast is in 2025 tot en met 2027 jaarlijks incidenteel € 40.000 nodig voor de inzet van interventies. Ook de inzet van tienerwerk (zie speerpunt 3a) kan bijdragen aan mentale gezondheid.

1b. (Conflict)scheidingen

In Nederland krijgen 70.000 kinderen per jaar te horen dat hun ouders uit elkaar gaan. Met andere woorden; gemiddeld heeft 33% van de kinderen in één klas gescheiden ouders. Ongeveer 16.000 kinderen hebben ernstige last van de gevolgen van de scheiding en zo'n 7.200 scheidingen worden getypeerd als een conflictueuze of vechtscheiding. Omgerekend voor Amstelveen betekent dit dat er per jaar 80 jeugdigen ernstige last van de scheiding hebben en dat er 36 conflictscheidingen zijn. Zo'n 60% van de jongeren in de jeugdbescherming (de Gecertificeerde Instellingen (GI's)) en 40 à 50% van de jongeren in de jeugd- en opvoedhulp hebben of hadden te maken met een scheidingssituatie. De GGD Jeugdmonitor bevestigt dit beeld. De doelgroep 'niet wonend bij beide ouders' vormt een risicogroep op diverse onderdelen van de psychosociale gezondheid en de leefgewoonten van jongeren.

Doelen

Wat willen we bereiken?

Schade bij kinderen door scheidingen van ouders zoveel mogelijk voorkomen.

Welke doelgroep?

Kinderen (0-18 jaar) en hun ouders.

Uitvoering

Wat doen we al?

- Digitale ouderbijeenkomsten: maandelijks ouderbijeenkomsten over het thema conflictscheidingen. De bijeenkomsten gaan over de positie van ouders en kind en wat een eerste (en volgende) stap kan zijn om de negatieve gevolgen van de scheiding voor het kind te beperken.
- Overzicht aanbod voor jeugd en gezin: Om het hulp- en ondersteuningsaanbod bij conflictscheidingen inzichtelijk te maken voor (zorg)professionals en inwoners, wordt er jaarlijks een 'Overzicht aanbod voor jeugd en gezin' gedeeld.
- Samenwerkingsafspraken met de Rechtbank: met de Rechtbank van Amsterdam hebben we samenwerkingsafspraken gemaakt t.a.v. de omgangsbegeleiding/-bemiddeling en ouderschapsplannen. Ouders komen daardoor sneller bij de juiste hulp terecht.
- Begeleide Omgangsregeling (BOR): bij de begeleide omgangsregeling helpt een getrainde vrijwilliger de gescheiden ouders bij het afspreken én nakomen van een omgangsregeling.

Wat gaan we nog meer doen?

- Bij jeugdhulpvragen die direct te maken hebben met scheidingsproblematiek, zetten we eerst het bestaande aanbod in. Bijvoorbeeld maatschappelijk werk, mediator, ouderschapsplan en preventief aanbod. Dit aanbod en onze beleidsdoelen brengen we onder de aandacht bij advocaten, mediators en de gemeentelijke burgerlijke stand (burgerzaken). Zo bieden we mensen die gaan scheiden in een eerder stadium voorlichting en het hulpaanbod dat hen kan helpen hun ouderlijke taken goed te blijven uitvoeren tijdens en na de scheiding;
- Voor de periode 2024-2026 komt er een nieuw 'uitvoeringsplan (conflict)scheidingen' met daarin de volgende onderwerpen:
 - Meer focus op beïnvloeding van het gedrag van ouders dat leidt tot problemen bij jeugdigen.
 - Onderzoeken of en op welke wijze (interventies) hulp aan ouders in echtscheiding (bijv. mediation) voordelig of complementair moet zijn aan jeugdhulp. Oftewel: de oorzaak aanpakken in plaats van symptoombestrijding.
- Onderzoeken of aansluiting bij de landelijke website Scheidingsplein meerwaarde heeft.
- Processen door ontwikkelen: vooral aandacht voor de rechtbankroute.

Met welke partijen werken we samen?

Rechtbank Amsterdam, welzijnswerk, diverse private partijen gespecialiseerd in het thema echtscheiding.

Financiën

Wat gaat het kosten?

€30.000 uit regulier budget conflictscheidingen.

1c. Het jonge kind

De eerste levensjaren van een kind zijn cruciaal voor een goede start. De ervaringen die zij in deze periode opdoen, zijn de basis voor hun verdere ontwikkeling. De gezondheid voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller van fysieke en mentale problemen op latere leeftijd. In Nederland heeft rond de 16% van alle kinderen een valse start bij de geboorte. Daardoor krijgen zij later vaker psychische en fysieke problemen, zoals gedragsproblemen, complexe thuissituaties, overgewicht en hart- en vaatziekten. Ook komen ze veel vaker in aanraking met jeugdhulp. Vroegtijdige signalering en behandeling kan problemen op latere leeftijd voorkomen. Daarom doet de gemeente mee aan de coalitie “Kansrijke Start” die zich specifiek richt op de eerste 1.000 dagen van een kind (vanaf conceptie tot 2,5 jaar). Kansrijke Start streeft naar een gezonde zwangerschap voor elke vrouw en de best mogelijke start voor elk kind. Daarbij is extra aandacht voor kinderen in (potentieel) kwetsbare situaties en voor (aanstaande) ouders die extra steun kunnen gebruiken. De coalitie wil dit bereiken via een integrale samenwerking van het medische en sociale domein. Daarbij is er ook aandacht voor de teruglopende bereidheid bij ouders om deel te nemen aan het Rijksvaccinatieprogramma.

Voor kwetsbare kinderen vanaf 2,5 jaar tot 4 jaar zijn er voorschoolse voorzieningen (zie het speerpunt kansengelijkheid). Voor jonge kinderen met (ernstige) problemen in de ontwikkeling zijn er observatie- en behandelingsmogelijkheden binnen de specialistische jeugdhulp, speciaal gericht op de jonge doelgroep.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Een zo goed mogelijke start en optimale ontwikkelkansen voor elk kind, met extra aandacht voor kinderen en (aanstaande) ouders in kwetsbare situaties;
- Ouders informeren over de ontwikkeling en opvoeding van kinderen in Nederland.

Welke doelgroep?

- Het landelijke programma Kansrijke Start richt zich specifiek op de eerste 1.000 dagen van een kind. Dit is de leeftijd van -9 maanden tot 2,5 jaar.
- Kinderen in de leeftijd van -9 maanden tot 4 jaar en hun ouders.

Uitvoering

Wat doen we al?

- Werken aan de thema's vroegsignalering en ontmoeten, onder andere:
 - Faciliteren van voorlichtingsavonden rond diverse thema's, zoals borstvoeding.
 - Voorlichting over ondersteuning en regelingen voor (aankomende) ouders die minder geld te besteden hebben.

- Organiseren van voorschools aanbod voor peuters van 2,5-4 jaar, waaronder Voorschoolse educatie en Peuterarrangementen.

Wat gaan we nog meer doen?

- Kansrijke Start: continueren ingezette interventies.
- In 2024 wordt een 'Uitvoeringsplan Kansrijke Start' opgesteld, samen met de partners vanuit de maatschappelijke en medische sector. Hierin worden onder andere toekomstige thema's bepaald.
- Het organiseren van lokale en regionale Kansrijke Start coalitiebijeenkomsten, zodat ideeën uitgewisseld kunnen worden tussen de verschillende Kansrijke Start Regio's.
- Opstellen van een beleidsnotitie 'zorg voor peuters' (Q2 2024) met daarin de volgende onderdelen:
 - Herijking doelgroepcriteria Voorschoolse Educatie, om te voorkomen dat kinderen met een te zware zorgvraag in de reguliere VE-groepen worden geplaatst.
 - Opstellen van een zorgstructuur voor peutergroepen, waaronder een Expertteam Jonge kind.
 - Starten van een aanbod VE- plus voor kinderen die intensievere ondersteuning nodig hebben dan het reguliere VE-aanbod maar voor wie

geïndiceerde jeugdhulp in een medisch-orthopedagogisch centrum (MOC) (nog) niet aan de orde is.

- Onderzoek naar de mogelijkheid van een dreumes-oudergroep voor kinderen van 1,5 tot 2,5 jaar en hun ouders. Doel hiervan is o.a. om ouders te stimuleren met hun kind te spelen en te praten, ouders met elkaar in contact te brengen en te informeren over de ontwikkeling en opvoeding van kinderen (met specifieke aandacht voor de Nederlandse context, gezien de grote groep internationals).

Met welke partijen werken we samen?

- Kansrijke Start: huisartsen, verloskundigen, ziekenhuis, GGD Amsterdam-Amstelland, kraamzorg, zorgverzekeraar, landelijk expertisecentrum gezondheidsverschillen, welzijn.
- 2-4 jaar: kinderopvangaanbieders van peuteropvang, GGD JGZ, jeugdhulpverleners, primair onderwijs, jeugdhulpaanbieder.

Financiën

Wat gaat het kosten?

Acties met betrekking tot Kansrijke Start worden gefinancierd uit de Brede SPUK Gala middelen. Voor 2024 en 2025 is dit €67.000 per jaar en voor 2026 is dit €84.000. De hoogte en wijze van inzet van de regionale middelen van SPUK IZA zijn nog niet bekend. Een voorstel hiervoor volgt later.

Voor de VE-plusgroep is naar verwachting extra budget nodig. In de perspectiefnota 2025 volgt een nadere onderbouwing voor structurele financiering. Dekking uit de middelen *Onderwijsachterstanden* wordt daarin meegenomen. Vooralsnog gaan wij uit van een extra benodigd bedrag van circa €150.000 per jaar vanaf 2025. Hierin is ook de inzet van jeugdhulpverleners in de groepen voorschoolse educatie meegenomen.

Speerpunt 2: Zorg voor de kwetsbaarste kinderen

Wanneer we het hebben over de kwetsbaarste kinderen hebben we het over de groep die in de zwaarste categorieën van de jeugdhulp belandt. Het gaat om ongeveer 130-150 kinderen in Amstelveen. Vaak is de jeugdbescherming erbij betrokken en in veel gevallen wonen de kinderen (tijdelijk) niet meer bij hun ouders. Meestal is er sprake van meervoudige problematiek, maar dit hoeft niet. Ernstige gedragsproblematiek, eetstoornissen, psychiatrische problemen, soms in combinatie met een verstandelijke beperking zijn voorbeelden waar deze doelgroep mee kampt. Een kleinere groep vertoont crimineel gedrag. Met name de meest kwetsbare jeugdigen die te maken hebben met onveiligheid, hoogcomplexen en/of meervoudig complexe problematiek willen we extra ondersteunen.

2a De veiligheidsketen

In een klein deel van de Amstelveense gezinnen is sprake van onveiligheid voor de kinderen. De Gecertificeerde Instelling voor Jeugdbescherming (GI) houdt zich bezig met ongeveer 120 Amstelveense gezinnen. Hoewel dit aantal de laatste jaren minder wordt, zien we een verzwaring van de problematiek. We proberen onveiligheid zo snel mogelijk te signaleren en aan te pakken. De druk op de zogeheten 'Veiligheidsketen' is groot. Er is sprake van een hoge werkdruk en personeelstekorten bij zowel de regievoerende organisaties zoals de GI, Veilig Thuis en Raad voor de Kinderbescherming, als de hulpverlenende organisaties voor jeugd- en volwassenenhulp. Daarnaast zitten er veel schakels in de keten. Om die redenen worden er op landelijke schaal verbeteracties ingezet via het Toekomstscenario Jeugd- en gezinsbescherming en de landelijke Hervormingsagenda Jeugd. Ook op lokale schaal zetten we ons in voor verbeteringen, o.a. door de werkwijze Intensieve Hulp vrijwillig traject van 13 weken (IHV13w) voort te zetten. En we werken aan veiligheid door het voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken of in het criminele circuit terechtkomen.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Kinderen groeien veilig op.
- Onveiligheid wordt zo vroeg mogelijk gesignaleerd.
- Gezinnen waar onveiligheid speelt worden zo snel mogelijk en in samenhang geholpen.
- Terugdringen van overlast op straat en crimineel gedrag bij jongeren.

Welke doelgroep?

- Gezinnen waar onveiligheid speelt en die bij de Jeugdbescherming (GI) zijn aangemeld.
- Jongeren die het risico lopen in de criminaliteit te belanden.

Uitvoering

Wat doen we al?

- Verbeterpunten t.a.v. casuïstiek worden in samenwerking met Jeugdbescherming, Veilig Thuis en andere partners met prioriteit opgepakt.

- Uitvoeren van "Intensieve hulp in vrijwillig traject in 13 weken (IHV13w)". Bij vastgelopen problematiek met onveiligheid wordt ingezet op snelle en samenhangende jeugd- en volwassenenhulp om verdere escalatie te voorkomen en duurzame veiligheid te bevorderen.
- Uitvoeren van de Lokaal Persoonsgerichte Aanpak (LPGA). Deze aanpak is gericht op jongeren onder de 23 jaar die zorgwekkend gedrag vertonen. De LPGA wil een langdurige gedragsverandering realiseren om een doorgroei in crimineel en overlastgevend gedrag te voorkomen.
- Bevorderen van signalering en preventie van onveiligheid via lokale en regionale campagnes, en trainingen van professionals via Veilig Thuis.
- De burgemeester overlegt periodiek met de rectoren van het VO over veiligheid om tijdig te kunnen acteren op signalen van onveiligheid.
- Uitvoering van de regionale agenda huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM).

Wat gaan we nog meer doen?

- Uitbreiden en doorontwikkelen gemeentelijke werkwijze IHV13w.
- Inkoop jeugdbescherming (voor 2024-2026), bovenregionaal.
- Verkennen en implementeren van het landelijk Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming, samen met regiogemeenten (2024-2025).
 - a. Verkennen van de implementatie van een nieuw (regionaal) veiligheidsteam in Amstelveen waarin gemeente, jeugdbescherming, Veilig Thuis en Raad voor Kinderbescherming nog intensiever samenwerken (voorlopige werktitel: Blijvend Veilig).
 - b. Voorbereiding van Sociaal team en team Jeugdhulpverlening op het toekomstscenario, o.a. training Top-3 methodiek voor Sociaal team.
- Actiegerichte onderzoeken over hoe we kunnen voorkomen dat gezinnen terecht komen in de Veiligheidsketen.
- Onderzoeken stijging jeugdreclassering: oorzaken en verbeterpunten (2024).
- Verbetering van voorlichting aan ouders met kinderen in de jeugdbescherming.

Met welke partijen werken we samen?

GI, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, politie, rechtbank, jeugdhulpaanbieders, organisaties voor volwassenhulp zoals GGZ en verslavingszorg.

Financiën

Wat gaat het kosten?

In 2025 wordt meer bekend over de financieringswijze en de kosten van een regionaal veiligheidsteam (Rijksbekostiging ligt voor de hand).

De kosten voor de overige taken worden gedekt uit reguliere middelen.

2b Verblijf thuis nabij

Sommige kinderen kunnen door ernstige ontwikkelingsbedreiging of onveiligheid niet thuis wonen. De oorzaak kan liggen in kindfactoren. Bijvoorbeeld een stoornis of beperking die in het kind zit of gezinsfactoren, zoals huiselijk geweld of verwaarlozing, of een combinatie daarvan. Het gaat in Amstelveen om ongeveer 70 à 80 jeugdigen. Jeugdigen die door omstandigheden niet thuis kunnen wonen hebben een stabiele, liefdevolle en veilige omgeving nodig waar zij kunnen opgroeien.

Uit landelijk onderzoek is gebleken dat de situatie van een groot aantal jeugdigen met meervoudige complexe problemen na (langdurig) verblijf in behandelgroepen er niet beter op is geworden, en soms zelfs slechter. Dit komt mede door het veelvuldig overplaatsen van jeugdigen. Het heeft een grote impact op het verloop van de rest van hun leven, met onrust, onthechting en vervreemding van de maatschappij tot gevolg. Voor deze jongeren lijkt een kleinschalige woonvoorziening in de buurt een beter alternatief. Idealiter kunnen zij op de eigen school onderwijs blijven volgen. Samen met de negen jeugdzorgregio's van Noord-Holland, de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs, jeugdhulpaanbieders die complexe zorg bieden en gecertificeerde instellingen werken we aan deze ontwikkeling in het netwerk "Een Thuis voor Noordje".

Als het kan worden jeugdigen bij voorkeur in een pleeggezin of gezinshuis opgenomen. Ook daar is goede matching van groot belang. Bij deze vormen van zorg lopen we tegen een knelpunt aan wanneer de jongeren 18 jaar worden en niet meer onder de Jeugdwet vallen (voor pleegzorg ligt de grens bij 21 jaar). Deze jongeren moeten uitstromen, maar zijn nog niet altijd klaar om (volledig) zelfstandig te wonen en te functioneren in de maatschappij. Het is belangrijk dat zij, net als iedere andere 18-jarige, kunnen terugvallen op raad en daad van het gezin(huis) waar zij vandaan komen en dus een woonplek in de omgeving kunnen krijgen. Het gaat hierbij om kleine aantallen (ca. 7 per jaar), maar met een grote impact. Met het realiseren van verblijfsvormen dichtbij thuis willen we de toekomstkansen van een zeer kwetsbare groep verbeteren.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Jeugdigen groeien op in een stabiele en veilige omgeving.
- De toekomstkansen verbeteren van kwetsbare jeugdigen die uitstromen uit een verblijfsvoorziening.
- Uithuisplaatsingen voorkomen.

Welke doelgroep?

Jeugdigen die niet meer thuis kunnen wonen, met extra aandacht voor jeugdigen die in een pleeggezin of gezinshuis in Amstelveen wonen.

Uitvoering

Wat doen we al?

- Inzet van buurtgezinnen en respijtzorg om gezinnen in moeilijke situaties te ondersteunen en uithuisplaatsing te voorkomen.
- Meewerken aan de bovenregionale ontwikkeling van kleinschalige woonvoorzieningen in Noord-Holland ("een thuis voor Noordje").

Wat gaan we nog meer doen?

- Samen met pleegzorgorganisaties en pleegouders onderzoeken wat nodig is voor een voldoende pleegzorgbestand, zowel kwantitatief als kwalitatief. In 2025 leidt dit tot een projectplan. Waar nodig kunnen we gezins- en pleegouders ondersteunen om de weg te vinden bij praktische zaken die voor het pleegkind geregeld moeten worden, zoals onderwijs en vrijetijdsbesteding.
- Onderzoeken hoe uitstroom 18+'ers uit verblijfszorg bevorderd kan worden en ouders en betrokkenen beter informeren over de overgang naar volwassenheid.
- Specifiek: Onderzoeken hoe we in Amstelveen onderdak en begeleiding kunnen bieden aan Amstelveense jeugdigen die uitstromen uit een verblijfsvoorziening, zoals pleegzorg en gezinshuis (dichtbij thuis).

Met welke partijen werken we samen?

Buurtgezinnen, aanbieders van verblijfszorg, vooral gezinshuizen en pleegzorg, aanbieders van begeleiding (voor jongeren 18+), deelnemende partijen in bovenregionale samenwerking "Thuis voor Noordje", Jeugdbescherming.

Financiën

Wat gaat het kosten?

- Communicatiebudget pleegzorg €5.000, uit regulier budget.
- Projectleider voor onderdak en begeleiding uitstromende jongeren: in 2024 €30.000, €120.000 (2025) en €60.000 (2026).

2c Tijdige hulp bij de zwaarste problematiek

Uit landelijk onderzoek is gebleken dat het schort aan beschikbare en passende hulp voor de meest kwetsbare kinderen, bijv. kinderen met ernstige psychiatrische problematiek, met een beschermingsmaatregel of een chronische aandoening of beperking, vaak met hulpvragen op diverse gebieden. De groep kinderen die de jeugdhulp het hardst nodig heeft, wordt daarmee dus niet goed geholpen. Deze kinderen zijn aangewezen op zeer specialistische hulp die maar door een klein aantal aanbieders geboden wordt. Juist bij deze schaarse hulpvormen zijn de wachtlijsten lang, als gevolg van personeelskrapte. Bovendien vergt het tijd om alle facetten van de hulpvraag goed in kaart te brengen om zo te komen tot de best passende zorg. Hoewel het om een beperkt aantal kinderen gaat, willen we proberen bij te dragen aan verbetering door meer aandacht aan de doelgroep met complexe problemen te geven.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Jeugdigen met zeer complexe problematiek worden tijdig en passend geholpen.

Welke doelgroep?

Jeugdigen die zeer intensieve/hoogspecialistische hulpvormen nodig hebben, vaak meervoudig, gezinnen met complexe hulpvragen op meerdere gebieden en gezinnen waar sprake is van onveiligheid.

Uitvoering

Wat doen we al?

- Verbeteren van het inzicht in wachttijden specialistische jeugdhulp, onder andere door gebruik te maken van de website Beschikbaarheidswijzer;
- Overbruggingshulp bieden als er sprake is van een (lange) wachtlijst (door aanbieders en wachtlijstbegeleiding door lokale teams en jeugdbescherming);
- Als passende hulp niet beschikbaar is binnen de gesloten contracten op individuele basis niet ingekochte zorg contracteren;
- Regie voeren bij complexe problematiek van jeugdigen/gezinnen.

Wat gaan we nog meer doen?

- Team jeugdhulpverlening: meer tijd nemen voor de uitvraag en duiding bij complexe casuïstiek, net als voor welk aanbod (aanbieder) het meest geschikt is in de specifieke casus, en de formatie daarop aanpassen;
- Verder versterken van regie op complexe casussen;
- Prioriteit/voorrang geven aan zwaardere hulpvragen. Dit houdt ook in dat lichtere vragen niet direct worden opgepakt;
- Actief sturen op aanbieders en de GI om tijdig een toekomstplan op te stellen voor 16/17-jarigen om de overgang van 18- naar 18+ te verbeteren (vooral van toepassing bij verblijf);
- Samen met gemeenten in Amsterdam/Amstelland een Regionaal Expertiseteam jeugd ontwikkelen, dat aansluit op de gemeenten en functioneert als “escalatieteam” om vastlopende complexe casuïstiek vlot te trekken;
- In kaart brengen bij welke problematiek het moeilijk is om passend aanbod te vinden en hoe vaak dit voorkomt in Amstelveen;
- Onderzoek/analyse wachttijden hoogspecialistische jeugdhulp;
- Samen met de gemeenten in Amsterdam-Amstelland onderzoeken of en hoe we aanbieders kunnen ondersteunen in het terugdringen van de wachtlijsten;
- In aanvulling op reeds bestaande overbruggingshulp/ wachtlijstbegeleiding de mogelijkheid onderzoeken van de “wachtverzachter” (motie).

Met welke partijen werken we samen?

GI, aanbieders specialistische jeugdhulp, aanbieders volwassenenhulp, gemeenten in de jeugdhulpregio.

Financiën

Wat gaat het kosten?

Veel van de hierboven genoemde inspanningen kunnen uit de reguliere middelen bekostigd worden. Wanneer er voor overbruggingshulp met de motie “Wachtverzachter” gekozen wordt, leidt dit tot een claim in de perspectiefnota 2025. Meer aandacht voor de uitvraag en begeleiding bij complexe problematiek vraagt extra tijd van jeugdhulpverleners en gedragswetenschappers. Dit vraagt om een extra incidentele investering van €20.000 in 2024 en €80.000 jaarlijks tot en met 2027.

2d Thuiszitters

Het is een verantwoordelijkheid van de onderwijsbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat leerlingen onderwijs krijgen dat bij hen past. De gemeente handhaaft met de leerplicht het recht van kinderen op onderwijs. Ondanks deze inzet zijn er nog altijd kinderen die om verschillende redenen niet meer naar school gaan en thuis zitten. Vaak is sprake van onderliggende problematiek van het kind, waarbij jeugdhulp wordt ingezet om te proberen de drempel terug naar school te verlagen. Daar waar leerlingen langdurig thuiszitten vraagt de problematiek meestal om een combinatie-aanpak van onderwijs en jeugdhulp. Maar het komt ook voor dat er geen passende onderwijsplek beschikbaar is, bijvoorbeeld omdat reguliere scholen de problematiek van het kind niet aankunnen. De gemeente blijft daarom een aantal succesvolle initiatieven ondersteunen in het Amstelveense onderwijsaanbod om thuiszitten tegen te gaan, zoals de hoogbegaafdheidsvoorziening Elementa en Digibende.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Zoveel mogelijk leerlingen nemen deel aan het onderwijs en behalen een startkwalificatie.

Welke doelgroep?

Leerlingen die thuis zitten of dreigen thuis te komen zitten.

Uitvoering

Wat doen we al?

- Uitvoering van de leerplichtwet;
- Het gemeentelijk Doorstroompunt (rmc) ondersteunt leerlingen bij het behalen van een startkwalificatie en het voorkomen van maatschappelijke uitval door een passende opleiding en/of baan te vinden voor een jongere;
- Invulling geven aan samenwerking tussen leerlichtambtenaren, Doorstroompunt, jeugdhulpverleners en (passend) onderwijs bij thuiszitters;
- Gemeentelijke bijdrage aan de hoogbegaafdheidsvoorziening Elementa;
- Idem voor Digibende voor kinderen met autisme;
- Idem voor de instapklas van de Parcivalschool om kinderen met een beperking laagdrempelig aan het regulier onderwijs te laten deelnemen.

Wat gaan we nog meer doen?

- Onderzoek naar de effectiviteit van interventies van het (passend) onderwijs en de gemeente om thuiszitten te voorkomen en thuiszitters weer naar school te krijgen;
- Als uitvloeisel van onderzoek: mogelijkheden/alternatieven benutten voor thuiszitters, zoals tussenvoorzieningen tussen regulier en speciaal onderwijs;
- Onderzoeken proeftuin: voorziening bij Speciaal Basis Onderwijs (SBO) de Bloeiwijzer, gericht op thuiszitters.

Met welke partijen werken we samen?

Samenwerkingsverband Passend onderwijs, onderwijsbesturen, GGD/JGZ, jeugdhulpaanbieders.

Financiën

Wat gaat het kosten?

De bovenstaande inspanningen zijn mogelijk uit regulier budget onderwijs en de met de Perspectiefnota 2024 voor de jaren 2025-2027 beschikbaar gestelde middelen voor intensivering van de inzet.

Speerpunt 3 Stimuleren kansengelijkheid

Onder kansengelijkheid verstaan we dat ieder kind in staat wordt gesteld – en wordt gemotiveerd en ondersteund- zich ten volste te ontplooien, ongeacht achtergrond, opleidingsniveau van de ouders of hun financiële middelen. De (school)omgeving waarin kinderen zich ontwikkelen kan veel betekenen voor het vergroten van hun kansen in het latere leven.

Het Verwey-Jonker instituut onderscheidt in het onderzoek 'kansengelijkheid in het onderwijs' vijf niveaus: leerling, familie, school, wijk en samenleving. Hierin dragen 30 factoren bij aan kansengelijkheid. Vanuit de rol van de gemeente liggen er kansen om kansengelijkheid te bevorderen op het niveau van de wijk. Op wijkniveau investeren we gericht in wijken met een lagere economische status, om kansen voor kinderen te verhogen.

Ook voor- en vroegschoolse educatie zijn beleidsinstrumenten om kansengelijkheid te bevorderen. De gemeente heeft een wettelijke taak t.a.v. de voorschoolse educatie. De voorschoolse voorzieningen zijn gericht op peuters met een risico op taal- en ontwikkelingsachterstanden. Amstelveen is een stad met een sterk groeiende talige en culturele diversiteit. De voorschoolse voorzieningen zijn dé plek waar kinderen met verschillende talen en culturele achtergronden elkaar vaak voor het eerst ontmoeten, samen leren spelen, opgroeien en ontwikkelen. Dit vraagt inclusieve (voor)schoolse voorzieningen met aandacht voor diversiteit en de taalontwikkeling van meertalige kinderen of kinderen van laaggeletterden. Daarnaast richten we ons op Nederlands als tweede taal in het basis- en voortgezet onderwijs. Een goede taalbeheersing is een belangrijke voorwaarde voor ontwikkeling en ontplooiing.

3a Versterken toekomstperspectief van kinderen in kwetsbare wijken

Soms hebben kinderen meer uitdagingen nodig bijvoorbeeld in hun (taal)ontwikkeling of vanwege een thuissituatie. Hoewel leerkrachten en intern begeleiders in zorgteams veel kunnen betekenen, is er vaak meer nodig. Zeker bij scholen in kwetsbaardere wijken. Daarbij zijn veel verschillende organisaties en personen betrokken. Denk aan: de jeugdgezondheidszorg (JGZ), leerplicht, jeugdhulp, huisartsen, verenigingen en naschools aanbod.

In kwetsbare wijken kiezen we ervoor de zorgteams en de verdere samenwerking tussen deze partners te versterken. Daarnaast bekijken we hoe we naschools aanbod verder toegankelijk kunnen maken. Denk aan wijken zoals Bankras-Kostverloren, Keizer Karel Park en Groenelaan. Deze plannen moeten nog nader worden uitgewerkt, waarbij de instemming en medewerking van de onderwijsbesturen en de schooldirecteuren voorwaardelijk is. Bij overeenstemming zullen we met de partners de plannen als pilotproject(en) opstarten.

Voor het naschools aanbod denken wij bijvoorbeeld aan gebiedsgericht (op enkele basisscholen) investeren in een preventieve, op breed welzijn gerichte, aanpak. Met inzet van de combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches. Daarbij wordt ook gekeken naar specifiek aanbod voor kinderen van 10 tot 14 jaar oud (onder andere tienerwerk). Het doel is dat zij een zodanige weerbaarheid en netwerk opbouwen dat zij geen of minder ernstige (mentale) problemen krijgen. Doel is ook om kinderen voor wie deelname aan activiteiten niet vanzelfsprekend is, toch deel te laten nemen aan sociale, sportieve, culturele en evt. ook educatieve activiteiten en tienerwerk. We verwachten dat het gericht aanbieden van activiteiten en aandacht voor kinderen die dat meer dan anderen tekortkomen, zal leiden tot normalisering, en dus tot minder zorgvraag.

Voor de jeugdigen in het voortgezet onderwijs (VO) wordt bekeken welke rol het VO kan spelen in het bieden van een positieve pedagogische basis en het thema mentale gezondheid. Daarnaast onderzoeken we hoe de samenwerking tussen onze jongerenwerkers (nu al aanwezig op de scholen voor VO), en het welzijnswerk in onze gemeente versterkt kan worden en of een specifiek aanbod voor jonge tieners wenselijk is. De gemeente speelt een faciliterende, opdrachtgevende of regisserende rol.

Het kost veel inspanning en aandacht om de versterking van kwetsbare wijken van de grond te krijgen. De inzet van een kwartiermaker/aanjager als verbinder tussen gemeente en het primair onderwijs en andere ketenpartners (bijv. welzijn, sport, cultuur, gezondheid) is hiervoor noodzakelijk en vergt een investering. Deze aanjager krijgt als opdracht om samen met de partijen plannen te maken en tot uitvoering te laten komen. De opdracht richt zich zowel op het versterken van zorgteams en zorgnetwerken rond scholen als het toegankelijk maken van het naschoolse aanbod. Het opstellen van een gezamenlijk actieprogramma maakt onderdeel uit van de opdracht. Verder continueren we de inzet van schoolmaatschappelijk werkers en jongerenwerkers op scholen voor voortgezet onderwijs en jeugdhulpverleners op basisscholen.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- De startpositie en het toekomstperspectief van kinderen en jeugdigen (en hun ouders) verstevigen in kwetsbare wijken;
- Kinderen en jeugdigen kunnen op een gelijkwaardige manier opgroeien, ongeacht de wijk waar zij wonen;
- Een veilige en gezonde ontwikkeling van kinderen en jeugdigen, die bijdraagt aan welbevinden, scholing, en veiligheid in de openbare ruimte.

Welke doelgroep?

- Kinderen tussen 2-4 die gebruiken maken van peuterarrangementen en voorschoolse educatie;
- Kinderen tussen de 4 en 12 jaar oud op een aantal scholen in kwetsbaarder wijken;
- Kinderen vanaf 12 jaar oud op de VO- scholen in Amstelveen;
- De ouders van bovengenoemde jeugdigen.

Uitvoering

Wat doen we al?

- Via het cultuur- en sportbeleid subsidiëren van voorzieningen en verbindingsfuncties (zoals buurtsportcoaches) gericht op sport- en cultuurdeelname door kinderen;
- Er is een goede afstemming tussen jeugdhulpverleners op basisscholen en de zorgstructuur op basisscholen;
- Er zijn gezamenlijke trainingen geweest over samenwerken onder spanning voor medewerkers primair onderwijs en jeugdhulpverleners van de gemeente;
- Vanaf 2023 zijn jongerenwerkers actief op alle VO- scholen in Amstelveen, om tijdig problemen te kunnen signaleren en zo nodig door te verwijzen. Dit doen zij in nauwe samenwerking met schoolmaatschappelijk werk en gemeentelijke jeugdhulpverleners;
- Er is rondom de corona-pandemie een verrijkt aanbod op een aantal basisscholen geweest, ook tijdens de zomervakanties. De ervaringen daarmee zetten we in voor de onderstaande acties.

Wat gaan we nog meer doen?

- Verbinden wat er al is en voegen toe wat nodig is om kinderen kansrijk te laten opgroeien. We beginnen op een aantal pilotscholen in 2024 en na evaluatie concentreren of verruimen we;
- De zorgteams op scholen in kwetsbare wijken versterken en een samenwerkingsnetwerk opzetten dan wel versterken. Dit netwerk organiseert preventieve activiteiten voor zowel kwetsbare jeugd als volwassenen. Het netwerk fungeert tevens als vraagbaak en als wegwijzer naar hulp of ondersteuning. De uitwerking per school kan verschillen. Verder wordt onderzocht of er vrij toegankelijk licht preventief hulpaanbod op of via school kan worden georganiseerd (zie ook speerpunt 1a);
- Samen, wijkgericht met scholen invulling geven aan verrijkte dagen. Daarbij verbinden we zoveel mogelijk bestaande programmalijnen zoals SPUK GALA, vervolg JOGG en de inzet van buurtsportcoaches en combinatiefunctionarissen;
- Vanaf maart 2024 wordt het 'Subsidiefonds Gelijke Kansen Amstelveense Jeugd 2024-2027' opengesteld. Het fonds richt zich op het faciliteren van initiatieven van scholen, maatschappelijke instellingen en inwoners die leiden tot betere kansen van kinderen en jongeren. Dit fonds vormt de uitvoering van het amendement 'Actie voor gelijke kansen' (raad juli 2023).

Naast inzet op wijkniveau, is er voor heel Amstelveen extra aandacht voor kansengelijkheid voor kwetsbare kinderen.

- Onderzoek naar de behoefte van kwetsbare 10-14-jarigen, in relatie tot het aanbod welzijnswerk en jongerenwerk;
- Voldoende gevarieerd onderwijsaanbod behouden en mogelijk maken, bijvoorbeeld door als gemeente projectmatig of met vastgoed te faciliteren. Met behoud van een sterk en aantrekkelijk VMBO-aanbod in Amstelveen en ruimte voor vernieuwende onderwijsvormen. Dit kan verder invulling krijgen in de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP), na besluitvorming in gezamenlijk overleg van gemeente en onderwijs (medio 2024);
- We houden vinger aan de pols bij het tekort aan plaatsen op het speciaal onderwijs en staan open voor initiatieven voor inclusief onderwijs.

Met welke partijen werken we samen?

Onderwijsinstellingen in Amstelveen, kinderopvangorganisaties, welzijnswerk, GGD Amsterdam-Amstelland, aanbieders van jeugdhulp, organisaties voor sport en cultuur.

Financiën

Wat gaat het kosten?

- Het behoefteonderzoek kwetsbare 10-14-jarigen vraagt om extra inzet van incidenteel € 50.000 in 2024;
- Voor het programma rijke schooldag en het intensiveren van samenwerking is de inzet van een kwartiermaker en aanjager noodzakelijk gedurende drie jaar: 2024 t/m 2026. Financiering is daarvoor jaarlijks € 165.000 tot 2027, beginnend in 2024 met €60.000;
- De uitvoeringskosten van het 'Subsidiefonds Gelijke Kansen Amstelveense Jeugd 2024-2027' bedragen € 20.000 per jaar (2025 t/m 2027). Deze worden gedekt uit intensiveringsmiddelen, beschikbaar gesteld via de Perspectiefnota 2024;
- Voor het wijkgerichte tienerwerk is indicatief vanaf 2025 structureel € 220.000 nodig (€ 180.000 product, € 40.000 voor preventief aanbod). We willen de kosten financieren uit de post maatwerkvoorziening 18- (jeugdhulp) en zullen daar in de Perspectiefnota 2025 een voorstel voor doen. Hierbij is de veronderstelling dat de verwachte besparing op jeugdhulp over enkele jaren al optreedt.

3b Voorschoolse voorzieningen

Kinderen ontwikkelen zich razendsnel in de eerste zes jaar van hun leven. De ervaringen die zij in deze periode opdoen zijn de basis voor hun verdere ontwikkeling. Jonge kinderen tot 4 jaar met (het risico op) een taal- en/of ontwikkelingsachterstand kunnen gebruik maken van voorschoolse educatie. Daarnaast investeren we in peuterarrangementen voor kinderen waarbij niet per se sprake is van een achterstand, maar die geen toegang hebben tot de reguliere kinderopvang. Daarmee hebben zij minder kans om hun capaciteiten te ontwikkelen. Tot slot investeren we ook in de jonge kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte voor wie het aanbod voorschoolse educatie niet voldoende is. (Zie speerpunt 1.3: het jonge kind)

Naast een sterk kwalitatief aanbod voor kinderen is het ook belangrijk aandacht te hebben voor de samenwerking met ouders, vanuit educatief partnerschap. Vooral in die situaties waar ouders minder aansluiting hebben bij de pedagogische praktijk van de voorschoolse voorziening, bijvoorbeeld doordat zij een andere taal- en culturele achtergrond hebben.

Doelen

Wat willen we bereiken?

Jonge kinderen met het risico op een (taal)achterstand kunnen met voldoende (taal)vaardigheden starten in het basisonderwijs.

Welke doelgroep?

- Kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar met een indicatie Voorschoolse Educatie;
- Kinderen van 2,5 tot 4 jaar die geen gebruik kunnen maken van de hele dagopvang omdat hun ouders niet voldoen aan de voorwaarden van de Wet kinderopvang (geen toeslag kunnen aanvragen);
- De ouders van bovengenoemde doelgroepen.

Uitvoering

Wat doen we al?

- Er is gesubsidieerd aanbod voor peuters met een indicatie Voorschoolse Educatie (VE) en voor peuters die gebruik maken van een peuterarrangement (geen recht op kinderopvangtoeslag). Er wordt o.a. gewerkt met woordenschatprogramma's Nederlandse taal;
- Er is een aanbod ouderbetrokkenheid VE;
- Preventieve logopedie wordt ingezet in kinderopvang en op spreekuren GGD/JGZ.

Wat gaan we nog meer doen?

- Onderzoek door de GGD/JGZ naar het bereik van peuterarrangementen zodat zoveel mogelijk kinderen deelnemen aan peuteropvang;
- Versterken van educatief partnerschap in peutergroepen, gericht op ouders met een internationale achtergrond. Doel is het delen van pedagogische aanpak van ouders en de peuteropvang bij ontwikkelingsstimulering en opvoeding van het kind;
- Onderzoek naar mogelijkheid voor ouderspeelgroep voor kinderen 1,5-2,5 jaar, voorafgaande aan peuteropvang. Het doel is om ouders en kinderen eerder in aanraking te brengen met Nederlandse taal en spel- en ontwikkelingsstimulering;
- Versterken samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs, onder andere met het oog op een warme overdracht bij de overgang naar de basisschool;
- Versterken van de samenwerking tussen peuteropvang en gezinsaanpak geletterdheid door in samenwerking met de partners een plan uit te werken waarin aandacht voor:
 - Ouders bewustmaken van hun rol bij de taalontwikkeling van hun kinderen, vooral wanneer kinderen nog heel jong zijn (0-6 jaar);
 - Ouders handvatten geven zodat ze de taalontwikkeling van hun kinderen beter kunnen stimuleren;

- Ouders uitnodigen ook met hun eigen taalvaardigheid aan de slag te gaan, zodat ze met meer vaardigheid en zelfvertrouwen de rol van taalopvoeder kunnen innemen.

Met welke partijen wordt samengewerkt?

Kinderopvangaanbieders van peuteropvang, primair onderwijs, GGD-JGZ, jeugd & onderwijsadvies en bibliotheek.

Financiën

Wat gaat het kosten?

Deze inspanningen zijn mogelijk uit reguliere middelen onderwijsachterstanden.

3c Taal en geletterdheid

Amstelveen heeft een grote en groeiende internationale gemeenschap, bestaande uit internationale kenniswerkers en studenten, arbeidsmigranten, statushouders en ontheemden (Oekraïners). Een groot deel van hen beheerst het Nederlands niet of nauwelijks, wat de integratie bemoeilijkt. Voor inwoners die langere tijd in Nederland blijven is het vergroten van kennis van de Nederlandse samenleving, taal en cultuur van groot belang voor een soepele integratie. Dat is ook van belang voor de sociale samenhang in Amstelveen. Het vlot leren van de Nederlandse taal is belangrijk om kansengelijkheid te bevorderen. We richten ons met name op anderstalige gezinnen met schoolgaande kinderen in het Nederlandstalig onderwijs, zoals bijvoorbeeld kinderen van vluchtelingen of internationale kenniswerkers.

Gezinsaanpak geletterdheid

Vanaf 2024 hebben gemeenten een wettelijke taak in de aanpak van laaggeletterdheid: de Gezinsaanpak geletterdheid. Ouders spelen een cruciale rol bij de taalontwikkeling van hun kinderen. Kinderen van ouders die moeite hebben met taal, lopen een grotere kans taalproblemen te krijgen. Zo kan een cyclus van laaggeletterdheid ontstaan waarbij taalproblemen van generatie op generatie worden doorgegeven. De gezinsaanpak is erop gericht deze cyclus te doorbreken en daarmee de kansengelijkheid te vergroten.

In Amstelveen is de doelgroep tweeledig: Nederlandstalige laaggeletterden (NT1ers) en anderstalige internationals die het Nederlands nog niet machtig zijn (NT2ers). Voor NT1 is de aanpak gericht op het ondersteunen van ouders bij het creëren van een taalrijke thuisomgeving. Naast taalvaardigheid gaat het bij deze doelgroep ook om digitale vaardigheden. Bij NT2 is de aanpak vooral gericht op het versterken van de rol van de ouders bij het stimuleren van de Nederlandse taalontwikkeling van hun kinderen. In Amstelveen is de doelgroep NT2 het grootst (zie ook speerpunt 3b: voorschoolse voorzieningen).

Voor onderwijs aan niet-Nederlandstalige leerlingen heeft de gemeente met het PO (taalklassen) en het VO (Internationale Schakelklas (ISK) convenanten gesloten om deels in de extra kosten bij te dragen. Deze leerlingen krijgen een intensief taalaanbod in kleinschalige groepen om de instroom in het regulier onderwijs te versoepelen. In 2024 worden er Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV-ers) gehuisvest in Amstelveen en wordt er bovendien een Asielzoekerscentrum (AZC) in de gemeente gerealiseerd.

Met deze ontwikkelingen wordt het beroep op de taalklassen en de ISK groter.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Kansengelijkheid in het onderwijs bevorderen;
- Zoveel mogelijk inwoners beheersen het Nederlands op minimaal B1 niveau.

Welke doelgroep?

- Anderstalige kinderen die gebruik maken van kinderopvang of Nederlandstalig basisonderwijs en die voor langere tijd in Amstelveen verblijven;
- Ouders van anderstalige kinderen in de kinderopvang en in het basisonderwijs.

Uitvoering

Wat doen we al?

- We geven invulling aan de regionale aanpak laaggeletterdheid Amstelveen en Aalsmeer 2022-2026;
- In het taalhuis en de taalpunten is een breed aanbod met taalcoaches, taalcafé's, leesclubs en ook taalwandelingen;
- Voor ouders: traject Taal en ouderbetrokkenheid, via de scholen;
- Faciliteren van de taalklassen in het primair onderwijs;
- Faciliteren van de Internationale Schakelklas (ISK);
- Uitbreiding van de ISK- klassen voor de komst van Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV-ers) in 2024.

Wat gaan we nog meer doen?

- Verder invulling geven aan de gezinsaanpak geletterdheid voor NT2, in samenwerking met verschillende maatschappelijke partners;
- De cursus Taal en Ouderbetrokkenheid blijven aanbieden. Deze cursus verbetert de taal en kennis van het onderwijs van ouders en verzorgers; De cursus wordt uitgevoerd op de school van de kinderen tijdens de schooltijden. Daarna kunnen ouders en verzorgers doorstromen naar vervolgaanbod van het Taaloffensief, informeel taalaanbod, een opleiding of (vrijwilligers)werk;
- Beleidsmatige keuzes maken ten aanzien van taalonderwijs aan anderstalige leerlingen: Taalklassen en ISK, mede met het oog op de groep Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV-ers) en de komst van een AZC in 2024;
- Faciliteren van voldoende onderwijs voor bewoners van het toekomstige AZC in Amstelveen-Noord.

Met welke partijen werken we samen?

Bibliotheek, kinderopvang organisaties, onderwijsbesturen PO en VO en ROC.

Financiën

Wat gaat het kosten?

- We financieren de acties t.a.v. taalklassen en ISK uit de reguliere middelen voor onderwijsachterstandenbeleid;
- Voor aanvullend beleid t.a.v. (taal)onderwijs aan kinderen uit de asielopvang zullen eerder beschikbaar gestelde aanvullende middelen gebruikt worden en voor de toekomst nieuwe middelen aangevraagd worden;
- De gezinsaanpak geletterdheid financieren we uit de geoormerkte Rijksmiddelen voor geletterdheid.

Hoofdstuk 6. Bedrijfsvoering en samenwerking met externe partijen

Een groot deel van de in deze agenda genoemde speerpunten kan door de bestaande organisatie worden opgepakt als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Maar dat geldt niet voor alles. Voor nieuwe werkwijzen of plannen is ontwikkelcapaciteit nodig, bij beleidsteams en bij uitvoerende teams. Zowel de nota Sociaal Domein als deze Jeugd- en onderwijsagenda richten meer aandacht op de manier waarop wij uitvoeren. Denk bijvoorbeeld aan meer aandacht voor de meest complexe jeugdhulpproblematiek en het versterken van het toekomstperspectief van kinderen op scholen in kwetsbare wijken. Deze doelstellingen vragen om extra capaciteit, soms incidenteel maar ook structureel van aard. De noodzaak voor meer capaciteit wringt met een voorgenomen bezuiniging op de organisatie (zie hoofdstuk 7 financiën).

Veel voorzieningen zijn niet alleen voor Amstelveen maar zijn regionaal georiënteerd. Om adequater en efficiënter te kunnen samenwerken met andere gemeenten en de verschillende onderwijspartners, willen wij investeren in de overlegstructuren die lokaal en regionaal bestaan.

Partnerschap met het onderwijs en kinderopvangorganisaties

De gemeente kiest de komende periode voor een verbindende rol in het onderwijs en de kinderopvang, onder meer door te investeren op scholen in kwetsbare wijken en door het partnerschap meer te gaan stroomlijnen. Ook gaan we door met de samenwerking in werk- en stuurgroepen met de uitvoerende partners voor de aanpak geletterdheid en het onderwijs-achterstandenbeleid, gericht op gelijke kansen.

Momenteel zijn beleidsadviseurs al als accounthouder gekoppeld aan onderwijsbesturen en kinderopvangorganisaties. Graag gaan we samen met de onderwijspartners en kinderopvang werken aan heldere resultaatafspraken.

De gemeente doet dit door regelmatig en gestructureerd overleggen te organiseren. Hierin is voldoende ruimte voor onderlinge afstemming (zowel ambtelijk als bestuurlijk). Zowel de Lokale Educatieve Agenda (LEA), het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) als de Regionale Educatieve Agenda (REA) worden structureel gepland en ondersteund. Dit versoepelt het proces van

elkaar tijdig informeren en gezamenlijke besluitvorming bij vraagstukken op het vlak van inhoud, uitvoering van zorg en huisvesting van (passend) onderwijs. Het overzicht van de thema's die per jaar worden vastgesteld in LEA en REA zullen met de raad gedeeld worden.

Over arbeidstekorten gaan we in gesprek met alle zorg-, welzijns- en onderwijspartijen die mee willen doen. Zonder goed personeel staat de kwaliteit onder druk (zie ook hoofdstuk 4) en kunnen veel ambities uit deze agenda niet worden waargemaakt. Waar mogelijk dragen we bij aan initiatieven die het personeelstekort kunnen terugdringen of verzachten.

Met gemeenten in de regio maken we afspraken over de aanpak van de Hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming. Bovenregionaal werken we met andere gemeenten samen aan verblijf dichtbij thuis (zie speerpunt 2b) en aan het bevorderen van de continuïteit van zorgaanbieders. Vanuit het contractmanagement blijven we in contact met de gecontracteerde aanbieders van jeugdhulp.

Hoofdstuk 7. Financiën

In dit hoofdstuk wordt eerst een overzicht gegeven van de budgetten Jeugd en Onderwijs in de gemeentebegroting. We lichten de verwachtingen toe voor de budgetten Jeugdhulp en Onderwijs. Daarna gaan we in op het voorbehoud van dekking van de voorstellen bij de perspectiefnota 2025. Vervolgens volgt een financieel totaaloverzicht van de in deze agenda benoemde speerpunten.

Een deel van deze voorstellen wordt gefinancierd vanuit incidentele SPUK-middelen, die door het Rijk worden uitgekeerd. Hoewel hierover nog geen zekerheid is, is het de verwachting dat de SPUK-middelen op termijn structureel worden. Ten slotte gaan we in op enkele voorgestelde verschuivingen binnen het budget jeugd en onderwijs, in relatie tot bezuinigingen op de organisatie.

Hieronder staan de totaalbedragen voor product en capaciteit opgenomen voor jeugd en onderwijs, zoals vermeld in de gemeentebegroting. De structurele bedragen zijn inclusief ambtelijke capaciteit. De onderwijsbedragen zijn exclusief onderwijshuisvesting. Besluitvorming daarover vindt later in 2024 plaats in het Integraal HuisvestingsPlan (IHP). Tegenover de onderstaande bedragen staan vaste uitgaven. Er is weinig ruimte voor nieuw beleid.

Begroting Jeugd en Onderwijs 2024-2027

	2024	2025	2026	2027
Totale begroting	35.402.800	35.389.600	29.708.800	29.697.100
Incidenteel	6.823.500	6.282.500	477.000	377.000
Structureel	28.579.300	29.107.100	29.231.800	29.320.100
	35.402.800	35.389.600	29.708.800	29.697.100
Onderwijs				
Incidenteel	391.000	488.000	350.000	250.000
Structureel	3.219.200	3.219.200	3.219.200	3.219.500
	3.610.200	3.707.200	3.569.200	3.469.200
Jeugd				
Incidenteel	6.432.500	5.794.500	127.000	127.000
Structureel	25.360.100	25.887.900	26.012.600	26.100.600
	31.792.600	31.682.400	26.139.600	26.227.600

In onderstaande begroting zijn de bedragen voor 2024 naar taakveld uitgesplitst. Ook hier zijn de structurele bedragen inclusief ambtelijke capaciteit.

Begroting Jeugd en Onderwijs uitgesplitst naar taakveld 2024

Jeugd		
Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Incidenteel	317.000
	Structureel	1.129.600
Taakveld 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Incidenteel	1.739.300
	Structureel	2.736.600
Taakveld 6.72d t/m 6.74b Maatwerk dienstverlening 18-*	Incidenteel	4.063.200
	Structureel	20.093.000
Taakveld 6.82a Jeugdbescherming	Incidenteel	313.000
	Structureel	1.400.900
Totaal jeugd		31.792.600
Onderwijs		
Taakveld 4.1 Openbaar onderwijs	Structureel	144.200
Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Incidenteel	391.000
	Structureel	3.075.000
Totaal onderwijs		3.610.200

*Het voormalige taakveld maatwerkdienstverlening 18-(specialistische jeugdhulp) bestaat uit de taakvelden 6,72d 'jeugdhulp zonder verblijf overig', 6.73c 'Jeugdhulp met verblijf overig' en 6.74b 'Jeugdhulp crisis/ LTA/ GGZ verblijf'

Verwachting voor jeugdhulp: grote onzekerheid financiering jeugdhulp

Op het vlak van Jeugd verwachten wij verdere financiële ontwikkelingen. Landelijk heeft het gesprek over de tekorten op jeugdhulp geleid tot de Hervormingsagenda Jeugd. De vertrekpositie is volgens het vastgestelde landelijke tekort van 1,8 miljard per 2019, vastgesteld door de (landelijke) 'commissie van Wijzen'. De maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd hebben als doel dat gemeenten het landelijke tekort Jeugd verlagen met één miljard.

Het Rijk heeft voor Jeugd tot en met 2025 incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld via de meicirculaire 2023. Tot en met 2025 is dit in Amstelveen verwerkt met een realistische uitgavenbegroting met dekking

in de Perspectiefnota 2024. Vanaf 2026 is er nog geen aanvullende rijksbijdrage en het is nog onzeker hoe dit zich verder ontwikkelt. We verwachten dat het budget dat we ontvangen van het Rijk in 2026 in één keer fors afneemt. Daar bovenop bezuinigt het Rijk nog eens € 0,5 miljard. Voor de realisatie hiervan is het Rijk aan zet. Het Rijk wil hierbij inzetten op een inperking van de reikwijdte van de Jeugdwet. Voor Amstelveen zien we in 2026 met name bij jeugd de incidentele budgetten fors afnemen. De fluctuaties en totale zorgkosten blijven een punt van aandacht. Wij hebben geen directe invloed op de hierboven genoemde uitdagingen.

Wel hebben we invloed op ons lokale beleid en hoe wij dit uitvoeren. De inhoudelijke speerpunten uit deze agenda zijn gericht op het aanpakken van de grootste problemen waarvoor we ons gesteld zien.

Hieronder volgt een aantal claims voor de Perspectiefnota 2025 om hier uitvoering aan te kunnen geven. Daarnaast ligt er een breder vraagstuk over de volumeontwikkeling jeugdzorg met een stijgende instroom en een langere trajectduur. Voor de dekking van deze kosten is er een grote onzekerheid over het rijksbeleid na 2025.

Verwachting budget onderwijs

De verwachting voor de komende jaren is dat uitdagingen op het vlak van autonome groei en internationalisering druk zetten op het beschikbare budget. In de Perspectiefnota 2024 is extra budget (€100.000) beschikbaar gesteld vanwege volumegroei in het onderwijs (meer schoolbesturen, meer kinderen, meer ISK's en taalklassen), de reguliere opgaven en de extra acties die voorkomen uit moties en amendementen. Er staat druk op dit budget. Daarom is dit budget niet beschikbaar voor nieuwe acties uit deze agenda.

Beleidsinhoudelijke besluitvorming, onder voorbehoud van latere dekking bij Perspectiefnota

De in deze agenda benoemde speerpunten kunnen deels vanuit beschikbare middelen binnen de begroting worden gerealiseerd. Deels gaat het om nieuwe ambities waarvoor nog geen geld is. Voor dit laatste deel wordt een voorbehoud gemaakt in afwachting van nadere besluitvorming over de financiële dekking in de komende Perspectiefnota.

Voorstellen Perspectiefnota 2025

Besluiten die in de Perspectiefnota 2025 worden voorgelegd over nog niet in de begroting verdisconteerde posten en de dekking ervan, weergegeven in € x 1000:

S= structureel, I = incidenteel

Claims Perspectiefnota 2025 in tabelvorm

		S of I	2024*	2025	2026	2027
1	VE plus groep: JHV bij kinderopvang extra inzet jeugdhulpverleners (JHV) en Gedragswetenschapper (GW) totaal 0,67 vte, in 2024 al gedekt. Daarnaast inzet van specialisten en methodieken	I		150	150	150
2	Projectleider onderdak en begeleiding uitstromende jongeren	I	30	120	60	
3	Zware problematiek: extra inzet JHV/ GW, totaal 0,67 vte	S	20	80	80	80
4	Wijkgerichte inzet: kwartiermaker (kwetsbare wijken en rijke schooldag) 0,8 vte	I	35	140	140	140
5	Wijkgerichte inzet: 0,22 vte extra inzet JHV	I	25	25	25	25
6	Kwetsbare 10-14- jarigen: behoefteonderzoek	I	50			
7	Kwetsbare 10-14- jarigen: mogelijke uitvoering tienerwerk (gebiedsgericht) Te dekken uit budget maatwerk dienstverlening 18-	I		180	180	180
8	Preventief aanbod mentale gezondheid, volgend op inventarisatie vanuit SPUK GALA en IZA middelen Te dekken uit budget maatwerk dienstverlening 18-	S	-	40	40	40
	Totaal		160	735	675	615

*Vanwege de datum van vaststelling van de perspectiefnota gaan we hier uit van effectieve inzet per Q3 2024

Bezuiniging op de organisatie

De gemeenteraad heeft met de Perspectiefnota 2024 besloten tot een structurele bezuiniging op de organisatie, waarvan € 150.000 op het werkveld jeugd en onderwijs. De helft van deze bezuiniging kan gerealiseerd worden door de ambtelijke inzet voor het onderwijsachterstandenbeleid te bekostigen uit de structurele rijksbijdrage voor de uitvoering van dit beleid. We verwachten vanaf 2025 een hogere Rijksbijdrage. Daarnaast was er in de afgelopen jaren ruimte op de begroting vanwege ondergebruik door de doelgroep. Deze invulling van de bezuiniging doet geen afbreuk aan de ambitie in deze agenda. Met een nog te formuleren voorstel voor de Perspectiefnota 2025 verwachten we de

tweede helft van de bezuiniging structureel te kunnen realiseren. De zoekrichting ligt bij jeugdwelzijn, preventie en uitvoeringsorganisatie jeugdhulp. Bij de invulling zal het college zoveel mogelijk streven naar keuzes die in lijn zijn met de ambities uit deze agenda. Dat kan op het eerste gezicht gaan knellen voor het jeugdwelzijn. Een bezuiniging op jeugdwelzijn (werkbudget jongerenwerk) in combinatie met het wegvallen van met NPO-middelen gedekte inzet van twee jongerenwerkers per begin 2025 zal gevolgen hebben voor de zichtbaarheid en kwaliteit van het jongerenwerk.

Hieronder volgt het totaaloverzicht van in deze Jeugd- en onderwijsagenda benoemde speerpunten.

Speerpunt 1: Preventie

Dekking ja/ nee		S of I	2024	2025	2026	2027
Mentale gezondheid	Ja, SPUK GALA	S	27	21		
	Nee, zie claim 8 perspectiefnota 2025 (P-nota)	S		40	40	40
Het jonge kind - Kansrijke start	Ja, SPUK GALA en IZA	I	67	67	87	0
	- VE Plus groep: JHV bij Kinderopvang/ inzet methodieken en specialisten	I	-	150	150	150

Speerpunt 2: Zorg voor de kwetsbaarste kinderen

	Dekking ja/ nee	S of I	2024	2025	2026	2027
Veiligheidsketen - IHV 13W	Ja: capaciteit vanuit reguliere bedrijfsvoering	S				
Verblijf thuis nabij - Projectleider onderdak en begeleiding uitstromende jongeren	Nee: zie claim 2 P-nota	I	30	120	60	
Tijdige hulp bij zware problematiek - Extra inzet JHV/ GW: meer tijd voor uitvraag en begeleiding	Nee: zie claim 3 P-nota	S	20	80	80	80
Thuiszitters	Ja: pilots uit reguliere middelen	I				

Speerpunt 3: Stimuleren kansengelijkheid

	Dekking ja/ nee	S of I	2024	2025	2026	2027
Versterken toekomstperspectief van kinderen in kwetsbare wijken	Ja, uit reguliere middelen	I				
Instellen Kansenfonds versterken toekomstperspectief: kwartiermaker en capaciteit jeugdhulp	Nee, zie claim 4 en 5 P-nota	I	60	165	165	165
Behoeftenonderzoek kwetsbare 10-14 jarigen	Nee, zie claim 6 P-nota	I	50			
Uitvoering (gebiedsgericht) tienerwerk waaronder € 40.000 voor preventief aanbod	Ja: pilots uit reguliere middelen	I		220	220	200
Voorschoolse voorzieningen	Ja, uit reguliere middelen	S				
Taal en geletterdheid	Ja, uit reguliere middelen	S				

Gemeente Amstelveen, februari 2024

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.